Թ. ՏԱՐԻ 2835 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 40 ՀՐՈՏԻՑ 4385 16 ՅՈՒԼԻՍ 1893 14 ՄՈՒՀԱՐՐԱՄ 1311 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐ Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه ده غلطه ده آره‌وك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ հասցէով Տարեկան դրամական արժէք 150
» Գիւղաքաղաք » » 75
» » Եւրոպայի » » 40
Օտար երկիրներու Տարեկան Դրամ 56
» » Վեցամսեայ » 28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի 2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը վճարեալ Դրուշ 50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 16/28 ՅՈՒԼԻՍ 1893

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Յայտնի է թէ Լորտ Սալիսբրիի իւր երիտասարդութեան մէջ փայլուն խմբագիր մ'էր, և երբ առիթը ներկայանայ, միշտ հաճութեամբ կը յիշէ իւր գրական գործունէութիւնն։ Յետոյ ինքզինքը գիտութեան տուաւ, և այսօր Անգլիոյ ո՛չ միայն առաջին կարգի քաղաքագէտ և վարչագէտ մարդոցմէն մին է, այլ քաջ եղեկտրագէտ է, և իւր ապարանքին ամենէն ճոխապէս կահաւորուած սրահներէն մին յատկացուած է գիտական փորձերու։ Հիմա, իւր լեցուն հասակին մէջ, անուանի Լորտը, պահպանողական կուսակցութեան պետը, կը դառնայ իւր առաջին սիրոյն, և նորէն գրիչը ձեռք կ'առնու։ Երբ ալ նախարարապետ չէ, Պ. Կլատսթոն կը գրէ հոմերական, աստուածաբանական, իմաստասիրական խնդիրներու վրայ։ Քաղաքական խնդիրք այն ատեն երկրորդական կարեւորութիւն կ'ունենան իրեն համար։ Լորտ Սալիսբրի, իբրեւ գրող, քաղաքական խնդիրներու վրայ առաջնակարգ վիճաբանող մ'է։ Ձ'Բէլ Մէլ Կ-ուէր ընտրած է՝ օրուան քաղաքական հարցերուն վրայ գրելու։ Սիամի խնդրոյն վրայ գեռ բան չգրեց։ զի ներքին խնդիրք և վիճաբանութիւնք չա՛տ աւելի կը զբաղեցնեն զինք և անգլիացի քաղաքագէտները քան Սիամի խնդիրն, որչափ ևս հրատապ կարեւորութիւն ստացած ըլլայ վերջին դէպքերու բերմամբ։ Արդի նախարարութեան յիշխանութիւն անցնելէն ի վեր, Լորտերու ժողովն առիթ չէր ունեցած նախարարական խորհրդոյ վրայ քննութիւն կատարելու, և հետեւապէս, Լորտ Սալիսբրի իւր զրուցելիքներն յիշեալ թերթին մէջ կը գրէ իւր յայտնի ստորագրութեամբ։ Աւելորդ է ըսել թէ խստիւ կը հակառակի կառավարութեան գաղափարներուն։ Հոն նոյն թերթին մէջ իրեն ձայնակից ունի զՊ. Արթուր Պալֆուր, իւր անուանի քեռորդին, որ Երեսփ. ժողովոյ մէջ պահպանողական կուսակցութեան պետն է, ինչպէս ինք Լորտերու ժողովոյն մէջ կը վարէ նոյն կուսակցութիւնը։ Պ. Պալֆուր մեծ համբաւ շահած է իբրեւ կառավարական, քաղաքական եւ մինչեւ իսկ իբրեւ գրական մարդ։ զի համալսարաններու հանդիսից առթիւ իւր արտասանած հրապարակախօսութիւնք առաջին կարգի տեղ մը տուած են իրեն՝ անգլիացի գրագէտներու եւ ընկերաբաններու շարքին մէջ։ Իւր մօրեղբօր հետ Պ. Պալֆուր նոյն պահպանողական և միութեանական դատը կը վարէ Նախարարական գաղափարներուն դէմ, զոյս ազգու ոճով մը քննութեան կ'առնու, և Բէլ Մէլ Կ-ուէր, պահպանողական թերթի մը դառնալէն ի վեր, նոր համբաւ մը կը ստանայ իբրեւ գործիք Սալիսբրիի գերդաստանին քաղաքական վիճաբանութեանց։

* * *

Ո՛չ միայն անգլ. հասարակութիւնն այլ ամեն նաւային ազգեր հետաքրքրութեամբ կը սպասեն Վէսթ-Իոբիի արկածին քննութիւնը կատարող նաւային Ատեանին վճռոյն, որ այս օրերս կ'արձակուի։ Վերջին նիստերէն միոյն մէջ նախագահն հարցուց զարնող նաւուն հրամատար Մարքամ ծովակալին թէ ինչո՞ւ համար չհետեւեցաւ Սըր Ճորճ Թրայրն ծովակալի տարտոյս սկիզբն հրատարակած հրամանին, որուն համեմատ հրամատարք և նաւապետք պարտաւոր չեն գործադրել այն հրամաններ որք ընդհարում կամ նաւաբեկութիւն կ'ըսպառնան որոշակի։ Մարքամ պատասխանեց թէ «Անտեղեակ չեի այն հրահանգին. բայց արդի կացութեան մէջ դայն գործադրելի չնկատեցի. զի տեսնելով որ ծովակալ Թրայրն կը պնդէր որ իւր պահանջած շարժումը կատարուի, հակառակ իմ վարանմանս՝ ինքներեւոյն ըսի թէ գուցէ իւր խորհուրդը լիովին չեմ հասկցած և իւր որոշումի պէտք է ըլլայ ո՛չ թէ Վէսթ-Իոբիոյ զրահաւորը նոյն շրջանակին մէջ դարձնել մեզ հետ, այլ աւելի ընդարձակ շրջանակ մը տալ անոր՝ մեր նաւուն հետ դարձնելով դայն։ Երկու զրահաւորներու մի և նոյն ուղղութեամբ դարձն այնքան ակներեւ կերպիւ պատճառ պիտի ըլլար ընդհարման, որ խորհեցայ թէ Թրայրն ծովակալ ամեն մարդէ աւելի առղեկ գիտէր բանին այդպէս ըլլալն, և անշուշտ ուրիշ բան մ'ընել կ'ուզէր իւր նաւով։ Հետեւապէս, ի վերջոյ համակերպեցայ իւր հրամանին։ Բայց երբ տեսայ որ բանն անանկ չէ և Վէսթ-Իոբիա չիտակ մեր վրայ կուգայ, ինչպէս մեք դէպ իւր կողմ կը դառնանք, յուսով շրջեցի մեր մեքենայներ, գէթ բախումը մեղմացնելու յուսով։ Բախումէն ետքը ծովակալ Թրայրն, իւր երկու ձեռքերն իբրեւ խողովակ ձեւացնելով, բան մը պոռաց ինձ։ Բայց մեք ազատաբար մակոյկներն իջեցնելու արդէն ձեռնարկած ըլլալով, այն ազմուկին մէջ ճշդիւ չիմացայ թէ ինչ ըսել կ'ուզէր։» Մարքամ ծովակալ ըսաւ ի վերջոյ թէ յետ ընդհարման Թրայրն ծովակալ կը յուսար ցամաքի վրայ նետել իւր նաւ, կամ կը վախնար որ օգնութեան եկող մակոյկներ ընկղմող զրահաւորին ծովուն մէջ յառալ բերելիք յորձանքէն չբռնուին։ զի բախումէն ետքն անմիջապէս նշան ըրաւ որ «մակոյկները մի՛ զրկէք»։ Եթէ այս հակառակ հրամանը տուած չըլլար գժբախտ ծովակալը, մեր ամենուս վար իջուցած մակոյկները մի քանի վայրկեան յառալ կը հասնէին արկածին վայրն, և աւելի շատ մարդիկ կ'ազատէին անշուշտ։—(Ընկղմելէ մաղապուր ազատուողներէ շատեր վկայեցին որ եթէ արկածին վայրն աւելի շատ մակոյկներ գտնուէին, ուրիշ շատեր կըրնային ազատիլ։ Թնդանօթաձիգ մը մանաւանդ պատմեց թէ «ընկղմելէս ետքն երբ առաջին անգամ ծովուն երեսն ելայ իմ շուրջս 50 ի չափ գլուխ տեսայ։ Երկրորդ անգամ վեր ելնելուս, 30 ի չափ գլուխ տեսայ։ Բայց ծովը զիս վար կը քաշէր, նախ զրահաւորին ընկղմելուն և յետոյ պայթման հետեւանքը։ Երրորդ անգամ ծովուն տակ գացի և այս անգամ ալ յաջողեցայ վեր ելնել։ Այն ատեն իմ շուրջս հազիւ հինգ—վեց հոգի տեսայ։ Նայ զրահաւորին մակոյկներէն մին անդ էր, և զմեզ ազատեց։»

—Վէսթ-Իոբիայի անհետանալէն յետոյ, քանի մը հետաքրքրաշարժ գիւտեր ըրեր են ծովուն վրայ պարտող ազատաբար մակոյկները։ Նախ, զրահաւորին բարձրագոյն սպայներէն միոյն բոլոր ճերմակեղէնները գտեր են. զանոնք պարունակող գզրոցը խորտակեալ խցիկէն դուրս իյնալով, ջուրին երեսն ելեր է։ Դէզօրայք պարունակող գզրոց մ'ալ ջուրին երեսն ելեր է. զի պարունակած շիշերուն խցանը ծովուն յատակը ջուրին ծանրութենէն ազէկ մը ամրացած ըլլալով, ջուր ներս առած չէին։ Նաւապետ Պուրք և հրամատար Ճէլլիքօ իրենց խցիկներուն զանազան առարկաները գտան։ Ճէլլիքօ մանաւանդ շատ ուրախ է գտած ըլլալուն համար այն օրիորդին կենդանագիրն որուն նշանուած էր բիչ յառաջ։

—Գ. կարգի ծովակալ Մարքամ 52 տարեկան է։ 37 տարիէ հետէ կը ծառայէ նաւատորմին մէջ։ Զինու պատերազմին ներկայ էր, և Թագուի բերդերուն առման մասնակցեցաւ։ 1862ին քաջապէս գրաւեց ծովակէնները նաւ մը, երբ ու կէս ժամու յատառ կռիւ մը յետոյ, և այս դէպքին մէջ ցուցած կարողութեան համար նաւապետի տեղակալութեան աստիճան բարձրացաւ։ Աստիճանի բարձրացում ձեռք բերաւ մասնաւորապէս 1875—76ի Բեւեռային նաւագնացութեան առթիւ։ Ի դարձին յԱնգլիա, Արքայական Աշխարհագրական Ընկերութիւնն իրեն մատոյց ոսկի ժամացոյց մը՝ անգլիական դրօշը անկած ըլլալուն համար բեւեռին ամենէն մօտ ասիճանին վրայ ուր ցարգ կրցած է հասնիլ մարդկութիւնը։ Նաեւ զինք անդամ կարգեց այս ընկերութեան, որ աշխարհի առաջին Ընկերութիւնն է Աշխարհագրութեան համար։ Գրած է գիրք մը Սըր Ճոն Ֆրանքլինի վրայ և հիւսիս-արեւմտեան անցքին վրայ գէպ ի Բեւեռ։ 1891ին Գ. կարգի ծովակալ եղաւ, և յաջորդեց լորտ Ուոլզլիի Բէռի, իբրեւ երկրորդ հրամատար Միջերկրական նաւատորմին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Դպրոցական քննութիւնք ամենուրեք օրուան մեծ զբաղումն են։ Ռէբէ-ալէ Ֆրանսէլի մէջ գրող մը, որ 7—8 տարիէ հետէ քննիչ եղած է 11—13 տարեկան մանչերու և աղջիկներու նախակրթարանաց մէջ, իւր քննութեանց արդիւնքին վրայ յօդուած մը գրելով, զարմանք կը յայտնէ որ այս տղայք Ֆրանսայի նոր պատմութեան տգէտ են, մինչ բաւական լաւ պատասխան կուտան Բրովիսի կամ Ֆրէսէկնտի վրայ։ Իւր հարցումներուն յիշեալ աշակերտք հետեւեալ պատասխանները տուեր են։ (Պատմութեան դասատուներ կրնան այս պատասխաններուն սխալները չտկել տալ իրենց աշակերտներուն, իբրեւ գործնական հրահանգ մը։)

Ալշէրիոյ (պատասխանելով). — Ֆրանսայիք Բրուսիացիներուն յաղթեցին ի Ֆրիտլանտ։

—Նաբոլէոն Ռուսերուն յաղթեց յՈւրմ։

—Նաբոլէոն ի Թրաֆալկար յաղթուեցաւ Սպանիացիներէն։

—Աւստրիացիք յաղթուեցան ի Ենա։

—Նաբոլէոն Գ., եղբայր Նաբոլէոնի Առաջնոյ, յաղթեց Իտալացիներուն ի Սոլֆերինօ։

—Ֆրանսացիք յաղթեցին Աւստրիացիներուն ի Մոսքուա։

—Շարլ Ժ.ի յաջորդեց Նաբոլէոն Գ.— Նաբոլէոնի Առաջնոյ յաջորդեց Լուի Ֆիլիբ։ —Լուի Վեչտասաներորդի յաջորդեց Շարլ Ժ.—Լուի Ֆիլիբի յաջորդն եղաւ Մաք-Մահոն։

—Ֆրանսացիք 1870ին զՍաւոյա և զՆիս կորցեցին Բրուսիացիներէն։

Մէկ աշակերտ միայն կրցեր է պատասխան տալ թէ Նաբոլէոն Գ. ինչ ըրաւ Իտալիոյ մէջ։ Ամենայն պարսրեամբ ըսեր է միամիտ տղայն։

—Իտալիա գնաց՝ յաղթահարելու և առաւ առնելու այն երկիր։

Իւր քննած աշակերտներէն ո՛չ մին կրցեր է ճշդիւ յիշել 1815էն ի վեր Ֆրանսայի մէջ իրարու յաջորդող վարչութիւններն ու վեհապետական գերդաստանները։

Ի ՊԵԼՃԻԱ.—Անցեալ շաբթու Լէոբոլտ թագաւոր անձամբ կատարեց մէր ցանաբաշխութիւնը չքաւորութեան և անձնուիրութեան գործերու համար։ Շատեր մրցանակ առին, ըստ մեծի մասին ժողովրդական խնայարդագոյն դասուն պատկանող մարդիկ, և ազնուական աղջիկ մ'ալ, Պելժիոյ արտաքին գործոց նախորդ նախարարին դուստր Օր. տը Դարամն, Բ. կարգի քաղաքային չքաւորամ ստացաւ՝ հրդեհի ժամանակ գեղջուկ կնոջ մը կեանքն ազատած ըլլալուն համար։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Վիլհելմ Կայսր, իբրեւ թագաւոր Բրուսիոյ, հրաման տուեր է Բրուսիոյ նախարարութեան, լեհ լեզուի ուսուցման և ուրիշ կրթական ու վարչական գործերու վրայ ինչ ինչ թոյլատուութիւններ ընել իւր Բոզէնցի հպատակներուն, որոց հաւատարմութենէն շատ գոհ մնացած է Ն. Կ. Վեհափառութիւն։

—Գերման կայսրութեան հիմնադրոյն, որ կը կարծուէր թէ մեծ բայ մը պիտի ներկայացնէր, ընդհանրապէս 1,140,032 մարքի հասութիւն յատկացուած մը կը փակուի։ Այս իրողութիւն պատիւ կը բերէ Տքթ. Միքելի գանձային ճարտար կարգադրութեանց։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ.— Նորմանիա շոգենաւը 485,000 ունկի արծաթի առած Նիւ Եորքէ Եւրոպա ուղեւորեցաւ այս օրերս, և յուլիս ամսոյն առաջին քսան օրերուն մէջ իբր 4 միլիոն ունկի (90,000 օխա) արծաթի արտասուած է Մայցեալ Նահանգներէն։ Ամերիկեան գանձարանն իւր ամսական պարտաւորիչ գնումները շարունակելով, ամենէն վար գնով 254 հազար ունկի արծաթ գնեց հրապարակէն։ Ընդհանրապէս կ'ըսուի թէ Խորհրդարանը պիտի դադրեցնէ այս պարտաւորիչ գնումները, որով արծաթի գինն ինքնին պիտի ճշդուի, ուրիշ ապրանքներու գնոյն պէս, խնդրանքին և մատուցման համեմատութեամբ։ զի արծաթի միտ պիտի խնդրուի դրամ կտրելու, զարդ շինելու, կամ կահկարասեաց գործածուելու, և այս խնդրանք և հանքերէն հանման ծախքերը պիտի կազմեն արծաթին արժէքն, ինչ որ ալ ըլլայ արծաթի ապագայ վիճակը։

—Արծաթի 300է աւելի հանքերու փակումն Ամերիկայի Նահանգաց միոյն մէջ ևեթ զարմանալի բան մը չէ. զի ահա կը ծանուցուի թէ, խնդրանք չկնալուն պատճառաւ, ամերիկեան երկաթի և պողպատի հանքերուն և գործարաններուն մէջ աշխատութիւնները կը դադրեցնեն գործատերը, և այս ապրանքներէն պատրաստ գտնուած մթերքը պակսեցնել կ'ուզուի հրապարակի վրայ, գիները գոհացուցիչ ասպիճանի մը վրայ բանել կարենալու համար։

ՇՈՒՀԱԴԵՏՔ.—Կ'ըսուի թէ ի Վիեննա ընկերակցութիւն մը կազմուած է շահագէտներու, որք արժէնդրմոց գիները կոտրելու մէջ շահ ունին, և գործակալներ պատրաստած են ի Հռոմ, Պերլին, Փարիզ և Լոնտոն Սակարաններու մէջ աննպաստ լուրեր հանելով անկում յառաջ բերելու համար։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՅԳԱՆԵՐ. — Աֆղանստանի Էմիրն սպայներ զրկեց Ասխապատ՝ իմանալու համար թէ ճշմարի՞տ է որ Ռուսք Հէրատի վրայ յառաջանալ կը պատրաստուին։ Պատասխանուեցաւ Էմիրին թէ Ռուսք առ այժմ այնպիսի խորհուրդ չունին, բայց ամեն բան անդլ. քաղաքականութենէն կախում ունի։ Եթէ քաղաքական պահանջմանց բերմամբ Ռուսիա Կեդրոնական Ասիոյ մէջ իւր ընթացքը չշտեղուս պէտք տեսնէ, Աֆղանստանի Էմիրին ժամանակէ մ'ի վեր ցուցած բարեկամական ուղղութեան անտարբեր պիտի չմնայ, ըսուեր է ոմեքան սպայներուն յԱսխապատ։

ԼՈՐՏ ՏՐԷՐԻՆ օրուան մարդն է նորէն։ զի Ֆրանսա և Անգլիա ծանր խնդիր մ'ունին մէջերնին, և բանակցելու և հաշտութիւն դոյացնելու, կամ անգլիական շահերը լաւագոյնս պաշտպանելու գերը կը վիճակի անուանի գեսպանին, որ անդլ. ամեն մեծ գեսպանութիւններն և ամեն մեծ պաշտօնները վարած է։ Վեհ. Վիքթորիա թագուհին ի մօտոյ Ծերակալի աւագ պատուանշանը պիտի տայ Լորտ Տրէրինի, որ այս կերպիւ ստացած պիտի ըլլայ ամենէն բարձր պատիւներն որոց կրնայ ցանկալ անդլ. պետական մարդ մը։ Դժբաղդութիւն միայն պակաս կը մնայ, Մարլբրիոյեան արդէն բարձրացած ըլլալով Պրմանիոյ անդլ. դրուս մէն ու կազմակերպումէն ետքը։

ԵՐԿԻՆԵՐԷՆ ՁՈՒԿ ՏԵՂԱՑ.— Ի Ֆլորիտա (Միացեալ Նահանգք) փոթորիկ մը պահուն վերջերս փոքր ձուկեր ինկան երկինքէն մեծ քանակութեամբ։ Մարը ձուկերու, նաև ցորենի, գարիի և ուրիշ բերքերու երկինքէն տեղան ուրիշ անգամներ ալ տեսնուած է։ Բայց կարի հազուագէպ ըլլալուն համար, անձրեւի պէս տեղացող այս փոքր ձուկերը շատ հետաքրքրութիւն շարժեցին։ Ճիպաթի նեղուցին արեւելեան կողմն ի թէքուան գտնուող ջրազբի մը պարունակած բոլոր ցորենն օրին մէկը գիմացի ալանիական եղերքը փոխադրուած տեսնուեցաւ։ Այս ամեն պարագայից մէջ փոխադրիչ ոյժն է մրրիկն և փոխադրման գործքն է թաթառը։ Ցորիտա տեղացող փոքր ձուկերը թաթառը վեր առեր է Վիրճինիոյ լճին մէջէն և ուժգին հովը մէկ մէն հեռի տարեր է այն կենդանի բեռը։

ԱՀՌԵԼԻ ՈՃԻՐ.— Լիրէ կը ծանուցուի թէ Լուի Կրիմնբրէ անուն մագործ մը, իւր հմանուհւոյն՝ Ֆլոռա Լիզիի հետ համախորհուրդ՝ սպաներ է իրենց նոթածին գաւակն և անոր մարմնով երկիկ շիներ է։ Այս քսամեայի ոճիրն երեւան հաներ է մագործին մէկ օգնականն, որ վէճ ունեցած ըլլալով, ամեն բան պատմեր է հարցաքննիչին։ Մարմնաքառը նախ առաջարկեր է կնոջ՝ անհետացնել մանուկն, և մերժողական պատասխանին վրայ, մանկիկին մէջքը կոտրելով և փորոտիքը մաքրելով, նետեր է կախարանին մէջ՝ խաչուող ուրիշ միսերուն քով, և ապա տեսակ մը կարկանդակ կա՛ երկիկ շիներ ու ծախեր է։

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ.—Անցեալները թուեցինք ֆրանսերէն լեզուի ուղղագրութեան կարգ մը արտուղութիւններ, զորս միօրինակ կանոնի վերածել կ'ուզէ Պ. Կէյառ, որ մեծ հեղինակութիւն ունի դպրոցական և ուսումնական խնդիրներու վրայ։ Շատեր կը հիգնէին Պ. Կէյառի խորհուրդն, և ամենէն տարօրինակ ուղղագրութիւններն ալ՝ քանի որ հինցած են լեզուին մէջ՝ անփոփոխ պահել կ'ուզէին, իբրեւ կարեւոր տարր մը լեզուին ինքնութիւնը չկորսուելու։ Ֆիլոլոգիի մէջ կը կարդանք թէ Ակադեմիոյ վերջին նստին մէջ Օմալի Դուքսն և Պ. Կէյառ այս մասին փայլուն վիճաբանութիւն մ'ունեցեր են, յետ որոյ այն բարձր ժողով որոշեր է չափաւոր բարեփոխում մը մտցնել լեզուին ուղղագրութեան մէջ։ Բայց դեռ չէ հրատարակուած թէ բարեփոխումը մինչև ո՞ր ատիճան ի գործ պիտի դրուի։ Ակադեմիան ֆրանսերէն լեզուի և դպրութեանց համար ամենէն պահպանողական մարմինն ըլլալով, ուղղագրական բարեփոխութեան սկզբունքին այն կաճառէն ընդունելիք բերկրութեամբ կը կնու Պ. Կէյառի բարմաթիւ համակրողներն, որոց կարգին մէջ կարելի է գտնել ֆրանսերէն ուսանող բովանդակ դպրոցական դասն և ամեն օտարազգիները, զորս միշտ չուարեցուցած են հակասական կանոններն և արտուղութիւններն ֆրանսերէն ուղղագրութեան։

ԱՐՇԱԿԵՐԵՑԻՆ ԼԵԶՈՒ

ՓԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱԲԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ, յօրինեց Ռեթէոս Գրիգորեան։ — Արաբ, պարսիկ և Թուրք լեզուաց բարձրագոյն ուսուցիչ Ռեթէոս էֆ. Գրիգորեան յօրինած է արաբերէնի քերականութիւն մը հայերէն բացատրուած։ Այս շահեկան գիրք կը յանձնարարուի ամեն հայ պաշտօնատարաց, փաստաբանաց, ուսուցչաց և ուսանողաց որք թուրք գրականութեամբ և ուսմամբ կը զբաղին։ Հեղինակն յառաջագոյն յօրինած ու հրատարակած է արաբ լեզուի բառագիտութիւն մը թուրքերէն բացատրուած։ Սոյն երկոքին գործք կը վաճառուին առաջինն ի գին 15 ղրշի և երկրորդն ի գին 10 ղրշի, Ուզուն Չարշի, Էօրիւճիէր, Եոլ կէշէն խանի դիմաց, թիւ 56—58 և ամեն գրավաճառաց քով։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (19)

ԼՈՒԻ ՖԱՌՈԼԻՕ

ԹԻԱՊԱՐՏՆԵՐՈՒ ՎՐԻԺՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԶՐԻՖԱՌՈՒՓԻՆ

Գրէթէ իր գիմացը կը գտնուէր մօտ տասնրվեց տարու մանկուկնակ աղջիկ մը գեղեցիկ, մաքուր և կուսային մտնջով, որ՝ հոն գալուն պէս, իր աչքին էր զարկած։ Բնականէն գանգուր մոխրագոյն չքեղ մազեր կը շրջանակէին կատարեալ ձուաձեւ դէմք մը, նրբին և ուղիղ քիթ մը՝ վարդագոյն և շարժուն պինդերով, բերան մը այնքան թարմագեղ ոլքան նուռ մը իր ծաղկին մէջ, որ կը բացուէր ճերմակ սատավագոյն ակառներու վրայ, կրուրի պէս սեւ աչքեր՝ նոյներանդ ընքուններու ու թարթիչներու տակ, տարօրինակ բան խարտեաշ աղջկան մը համար, որ սակայն անորինակ հրապոյր մը կ'ազդէր, թարմաբոյր այտեր ոլք, ամենափոքր ժպտէ, կը պըճնուէին երկու սիրուն փոսիկներով, ամբողջութիւն մը կը ձեւացուցէին անանկ կատարեալ որ արձանագործ մը կրնային խենդեցուցնել։

Իբր նրբամիտ գնահատող, տը Մարսէյ առաջին ակնարկով գնահատած էր այս կատարեալ ծաղիկը, որ կարծես մոլորած էր կոչտ ծառատունկերու մէջ։ մանկամարդ աղջիկն, զգալով որ կը դիտուի, չկնճռեր էր, և իր գեղեցիկ դէմքին վրայ երեւցող վարդի և կեռասի խիստ գոյնը աւելցուցած էր հմայքը որ կը բուրէր իր ամբողջ մարմնէն։

Երգերն ու ծիծաղներն սկսած էին աւելի բարձրագոչ, և կոչնականներուն ոգեւորութեանը շնորհով, երիտասարդը կրցած էր ուղղիլն պէս աքանչանալ իր շընորհագեղ դրացուհիին վրայ, առանց միւսներուն ուշադրութիւնը գրաւելու։

Պահ մը, խորը կին մը, ամենէն զուարթներէն, որ սեղանին միւս ծայրը նստած էր իր ամուսնին քով, հարցում ուղղեց մանկամարդ աղջկան և այպէսով գեղեցիկ մանկուհիին անունն հակցուց անոր աքանչացողին։

—Շարլոթ, ըսաւ, ուշադրութիւն ըրէ փոքր եղբայրներուդ, չափազանց կուտեն կը խմեն, պիտի հիւանդնան։

—Խօսք մտիկ ընել չեն ուզեր, մայր, պատասխանեց այս վերջինը, կուգեն առանց ջուրի խմել իրենց հօրեղբօր նման, որ գինուոր է Նուազիի զօրանոցը։

Ընդհանուր ծիծաղներով ընդունուեցաւ այս պատասխան և խմեցին փոքր զինուորներուն կենացը, որք իրենց յաջողութեանը վրայ յոխորտացած, իրենց գաւաթները բախելէ ետք միսներուն հետ, ուզեցին արինկել պարոնին հէրա ալ։

Բոլ տը Մարսէյ հաճութեամբ յօժարեցաւ և նոյն իսկ ընդունեց իրեն մեծարուած գաւաթ մը գինին, պայմանով որ ինք ալ փոխարէնն ընէ. գործաւորներուն սովորութիւնը չէր մերժել։ ուստի անմիջապէս չորս չիշ չամբանեա բերել տուաւ։

Ճաշարանապետին ըրած մէկ նշանին վրայ, կարմիր գինին և խոշոր գաւաթներն հրաչքով անհետացան, և անոնց յաջորդեցին ոսկեզօծ վիզ և կլոր փոր ունեցող գեղեցիկ սրուակներով։

Զտեալ ջուրի պէս կուլ տրուած առաջին չիշերուն յաջորդեցին անմիջապէս ուրիշներ։ Բոլ տը Մարսէյ սեղանոյն մէջ դնել տուած էր զանոնք՝ կրակին մերձելու համար, և չարաճճի հեղուկը շատ չանցած սկսաւ գարձուցանել գլուխները։

Երիտասարդը աթոռն իր դրացուհիին մօտեցուցած էր, և անանկ մը կ'ընէր որ իր գաւաթ երբէք պարապ չմնայ... այն ատեն սկսաւ երդերու շարք մը։

Բոլ տը Մարսէյ օգուտ քաղեց շամբանեաին և երգերուն յառաջ բերած ոգեւորութենէն, խօսելու համար Շարլոթին հետ և անոր կոյս և անպաշտպան սիրտին մէջ նետելու համար սիրոյ առաջին սերմերը... Ին՞չ ըսաւ անոր։ Աւա՜ղ, դժուար չէր խուզել անոր մտածումներու միամիտ յատակութիւնն։ Մինթ ամեն կին տանրվեց տարեկանին չի՞ բաղձար որ սիրուի և իրեն ըսուի այդ բանը։ Երիտասարդը պատմեց անոր թէ երկար ատենէ ի վեր նշմարած էր զինքը, բայց թէ չէր համարձակած անոր մօտենալ՝ իր զգացումներն հաղորդելու համար, թէ վերջապէս այն իրիկունն ալ չդիմանալով՝ որոշած էր գեղագոյն փորձ մը ընել իր ճակատագիրը ճանչնալու համար։ իր դիտումները մաքուր էին, և անկեղծ բարձր ընկերային դիրք չունէր։ Վերջապէս ի՞նչ է նոտարի մը գրագիրը։ պարզ պաշտօնեայ մը որ ապրուստը կը ճարէ ուրիշներու քով։ ուստի բնաւ հեռատեսութիւն մը չէր բաժներ զիրենք իրարմէ... իր սիրուն բերնէն ելած բառ մը յաւիտենապէս երջանիկ կամ դժբախտ պիտի ընէր զինքը... Բոլ կիսովին անոր հակած էր, երիտասարդ, գեղեցիկ, հրապուրիչ, զըժոխային ճարտարութեամբ մը մահացու թոյն մը սփռելով հէք աղջկան հոգիին մէջ... և այս վիշտին՝ միւսները կը շարունակէին երգել և բան մը չտեսնել... ինչ որ պիտի պատահէր... պատահեցաւ։ Մանկամարդ աղջիկը սրտալիր փարեցաւ այն նոր զգացումներուն զոր ճարտար սրիան յաջողած էր ծնուցանել անոր մէջ, և այն իրիկունը փոխանակեցին իրենց երդումները։

Բոլ տը Մարսէյ թերեւս կրնար կարծուածէն նուազ յանցաւոր ըլլալ։ այս հըլաչագիր և մաքուր աղջկան գիմացը, ինքն ալ կորուսած էր իր բոլոր պաղարիւնը, և սկսած էր սիրել անանկ եռանդով որ մինչեւ ցարդ անծանօթ էր իրեն, և տարօրութիւններուն սասկութիւնը, անկեղծութիւնը աւելի վտանգաւոր կ'ընէին զայն նոր-ոսիթիթ և անպաշտպան սիրտի մը համար։

Մնացեալը կարճ կը կապամ։ դիւրին է գուշակել այս առաջին հանդիպումին հետեւութիւնները։ Երեք ամիս ետքը հէք Շարլոթ, որ՝ հրապուրանքի ուրիշ դոհերէ աւելի չէր կրցած ինքզինքը պաշտպանել, տարփուհին եղած էր Բոլ տը Մարսէյի և, իրիկուն մը, սարսափած իր յանցանքին հետեւանքներէն, որ սկսած էին երեւան գալ, վերջապէս տեղի տուաւ իր սիրահարին յորդորներուն, և ա՛լ չդարձաւ հայրական յարկը։

Բոլ տը Մարսէյ, որ չարունակած էր ինքզինքը կարծեցնել իբրեւ նոտարի գրագիր, մանկամարդ աղջկին հատատած էր Բալէզօի չրջակաները փոքր սիրուն վիլլի մը մէջ, Օսի երկաթուղիին վրայ, ապահով թէ այդ ամայի տեղ ոչ ոք պիտի գար վըրդովել իր տարփանքին խորհրդաւոր անդորրութիւնը։

Շարլոթի իրարու ետեւէ ախարհք բերած էր չորս զաւակներ, մանչ մը և երեք աղջիկներ, և Բոլ, որուն սէրը ուժգնացեր էր—հպատակ բան իր դասակարգի մարդու մը համար—կը շարունակէր անոր ըսկիլ իր ազատ ժամանակը, և չրջապատել զայն խնամքով և գորովով։ Մանկամարդ մայրը կ'ապրէր գաղտնի, անժխոր պերճանքի մը մէջ. խոհարարուհի մը, սենեկապանուհի մը և տղաքներուն համար ստնտու մը, կը կազմէին տան սպասաւորները և մանկամարդ կինը չէր գարմանար այս հեշտակցութեան վրայ, վասնզի Բոլ Սեկէն—այս անունն առած էր տը Մարսէյ—ըսած էր իրեն թէ շատ ստակ կը շահէր իր նոտարին քովը, և այդչափը բաւական եղաւ Շարլոթին որ անորոշութիւն կը հաւատար կուրբերէն։

Մանկամարդ կինը կատարելապէս հանդարտ էր ապագային վրայ։ իր ամուսնութեան յապաղումներուն պատճառ կը բերուէր պառաւ մայր մը որ ուրիշ տիկնայութիւններ ունէր իր որդւոյն համար, և թէ Բոլ չէր ուզեր հակառակիլ, բայց ամեն բան բարւոք կարգադրութեամբ պիտի վերջանար, և Շարլոթ բոլորովին երջանիկ պիտի ըլլար եթէ երբեմն իր միտքը չի գար Լիլի տունն ուր չէր գարձած այլեւս։ Հինգ տարիէ ի վեր ի՞նչ էին եղած իր հայրը, մայրը, իր փոքր եղբայրները։ Այն ատեն արցունքներ կուգային թրչել իր թարթիչները, բայց Բոլ անհետ կ'ընէր զանոնք իր համբոյրներով։ Մինթէ ներումը չի՞ պիտի գար իր ժամանակին, և այն ատեն ի՞նչպէս ամենքն ալ երջանիկ պիտի ըլլային։ և Շարլոթ վիւրա կը համոզուէր, շարունակելով ապրիլ այդ բաղձացեալ օրուան սպասումովը։

Սակայն այն օրուան առտուն ուր տը Մարսէյ պիտի ճաշէր Պ. տ'Ալբիւսարի տունը, շատ տխուր նախագգացումներով տոգորուն թոգած էր զայն։ առջի օրը, գէշ կերպարանքով մարդեր թափառած էին բնակարանին շուրջը, և հէք կինը սոսկալի երկիւղներ կը զգար մտածելով որ Բոլ կրնար ըլլալ որ այն գիշերը տուն չդառնար։ արդարեւ այս վերջինն պատրուակած էր թէ երկար ուղեւորութիւն մը պիտի ընէ մօրը հետ։ բայց Շարլոթ թէև վարժուած այս յաճախակի բացակայութիւններուն, — որովհետեւ երիտասարդն անոր համար ուրիշի վրայ չէր թողուր իր ոչ ընկերային պարտականութիւնները, ոչ ալ հաճոյքները, —կ'ուզէր որ այն գիշերը բացակայ չը գըտնուի տը Մարսէյ։

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գոհութիւնամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է հետեւեալ պատուանշանները շնորհել.

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Էջմիածնայ Սինոդի անդամներէն Գեր. Արխատակէս եպիսկոպոս Սեդրակեանի եւ Գեր. Սարգիս եպիսկոպոս Դասապարեանի.

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ բարեշնորհ Տ. Մեսրոպ և Տ. Եվրեմ աբեղայից.

Նոյնպէս երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Պէշիքթաշի եկեղեցւոյն քարոզիչ Արժ. Յակոբ Ծ. վարդապետ Աչոյ Փափազեանի.

Տիարպէքիրի գաւառական վարչութիւնը խնդրած է Պատրիարքարանէն որ կամ իրենց ընտրած Առաջնորդն՝ Գեր. Մելքիսեդէկ եպիսկոպոս Մուրատեան՝ իր վիճակը զրկուի և կամ իրենց հրահանգ տրուի առաջնորդական նոր ընտրութիւն կատարելու.

Պաղատի պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Արխատակէս եպիսկոպոս Դերձակեան, որ Տիարպէքիր կը դրկուէր, մեկներ է անտի դէպ ի Պաղտատ.

Ադգ. նախակրթարանաց շրջանաւարտից քննիչ յանձնաժողովոյ երկրորդ նիստը տեղի ունեցաւ երէկ ի Ղալաթիա և որոշուեցաւ հետեւեալ շրջաբերականն ուղղել մայրաքաղաքիս թաղ. խորհրդոց և Հոգաբարձութեանց.

Յանձնաժողովին այս երեքշաբթի առաւօտ վերջին ի նիստ պիտի գումարի Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ.

ՀՐԱՒԷՐ

Աւ. Թաղ. Խորհրդոց և Հոգաբարձութեանց Մայրաքաղաքիս

Մայրաքաղաքիս ազգային Տարրական և Բարձրագոյն Նախակրթարանաց շրջանաւարտից Քննիչ Յանձնաժողովս կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ Երեքշաբթի օր, 21 յուլիս, ժամ առաւօտեան 1½ին (Ը.Թ.), տեղի պիտի ունենան միանգամ ընդ միշտ Տարրական և Բարձրագոյն նախակրթարանաց շրջանաւարտից Հայերէն, Օսմաներէն և Ֆրանսերէն լեզուաց գրաւոր քննութիւններն, ըստ կազմական կանոնագրի Ժ. և ԺԹ. յօդուածոց.

Հետեւաբար կը հրաւիրուին մայրաքաղաքիս Պատ. Թագաւոր Խորհուրդը և Հոգաբարձութիւնը որ իրենց թէ՛ Տարրական և թէ Բարձրագոյն (եթէ ունին) նախակրթարանաց երկսեռ շրջանաւարտները նոյն օրը որոշեալ ժամուն հաճին յղել ի Կեդրոնական Վարժարան Ղալաթիոյ.

Քննութիւնք պիտի սկսին ժամ 2ին և վերջանան 5ին. Այն ուսանողք որք որոշեալ ժամուն ներկայ չեն գտնուիր, պիտի զրկուին քննութիւն անցուցնելէ.

Այսօր, ժամը 3ին, Մայր եկեղեցւոյ տաճարին մէջ տեսի ունեցաւ Պեղճեան և Լուսաւորչեան վարժարաններու միացեալ կաթաշխութեան հանդէսն, ի ներկայութեան Գեր. Իգնատիոսի, Բարթողիմէոս, Դիմաքսեան, Գրիգորիս Յովհաննէսեան Սրբազաններու և բաւական հոծ երկսեռ բազմութեան.

Հանդէսն սկսաւ Վեհ. Սուլթանին անուան ձօնեալ երգով մը, որմէ ետք մայր վարժարանի տնօրէն Մկրտիչ էֆ. Մելքեան կարդաց տարեկան տեղեկագիրը. Յետոյ եօթը աշակերտներ զանազան մրցանակներ ստացան, և հետեւեալ եօթն աշակերտներն ընդունեցին շրջանաւարտի վկայական.

Պ. Յովհաննէս Մէկէտրեան	Ա. մրց.
» Երուանդ Ռուբէն	Ա. »
» Վահրամ Դարբիէյեան	Բ. »
» Դեկմամբ Հիւնքեարպէյէնեան	Բ. »
» Մեսրոպ Գրիգորեան	Բ. »
» Աշոտ Տ. Գարեգինեան	Բ. »
» Տիգրան Խաչիկեան	Բ. »

Հանդէսը ժամը 4ին փակուեցաւ պահպանիչով և Վեհ. Սուլթանին ուղղեալ բարեմաղթութեամբ.

Խասգիւղի վարժարանաց հոգաբարձութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ առաջիկայ կիրակի, յուլիս 17, ժամը 7ին, Ս. Ներսէսեան երկսեռ վարժարանաց տարեկան հանդէսը տեղի պիտի ունենայ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն մէջ, և վիճակաւորներ պիտի բաշխուին աշակերտներուն.

Ազգ. Կեդրոնական Նախակրթարանի տարեկան հարցաքննութիւնը կատարուած ըլլալով, աշակերտաց վիճակաւորները բաշխուեցան երէկ. Վերամուսը պիտի սկսի օգոստոս 17, երեքշաբթի օր.

Ծաղիկ չաքթաթերթի վաղուան թիւը կը պարունակէ հետեւեալները.

Առաջնորդող յօդուած, Գորշ, Ա. Ա. Սուրէնեան. — Մանէն մեծ, եղիա Տէմիրճիպաշեան. — Նարաքը, Ա. Ա. Սուրէնեան. — Զմիւռնիական գործեր. — Անգլիական զրամանութիւն, Տօքթ. Ե. Տէր-Ստեփանեան. — Ռուսերոյ Հայոց զրամանութիւնը, Ա. Ա. Սուրէնեան. — Մանկավարժական նամականի, Սեսուհ. — Նշանաւոր հեղինակաց մտածութիւնք. — Մեր հորիզոնէն դուրս, Գր. Զաքարեան. — Զկունք իրը կերակուր եւ զեղ, Ն. Մ. Հ. — Խօսակցութիւն բժշկին, Ե. Թ. Հինդլեան. — Հրեայք եւ Քրիստոնէութիւն. — Հայ հնարիչ յԱմերիկա. — Լանիֆեան կտակ. — Կանոդիկոսական հեռագիր. — Նարաւան Ազգային եւ Ներքին լուրերը.

Ծաղիկ չաքթաթերթի տարեկան բաժանորդագին է 50 դրուշ. Դիմել առ Տնօրէն-Հրատարակիչն Ե. Գ. Փալաքաշեան, Կ. Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Շեյխ-Իլ Խալամ խան. Լրագրավաճառաց քով ձեռքէ կը ծախուի հատը 40 փարայի.

ՄԱՍԻՍ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

17 Յուլիս 1893

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԴԻՐ ԴՊՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՌԱՒՏՐ [Թմբազական] — ԴՐԻԳՈՐ ՁՕՀՐԱՊ

ՏԻՊՆԱԳԻՐ ՓԱՓԱԿԱՍՈՒՆԻՐ — ՀՐԱՆԴ

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ — ՏԻԳՐԱՆ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ՈՒՆԱՆ [Նորավէպ] — ԴՐԻԳՈՐ ՁՕՀՐԱՊ

ՍԻԿԱՒՈՐ [Բարիգեան յիշատակներ] — ՈՍՏԱՆԻԿ

ՎԵՐՁԱԼՈՅՍԸ—ՀՐԱՄԱՊԵՏՏԸ — ՎԱՀԱՆ ՄԱԼԼԻՋԵԱՆ

ՇԱԲԹՈՒԱՅ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԵՆՐԻՆ ՇՈՒՐՆԵՐ

ՄԵԿՆՈՒՄՆ

ԲԱՐՁԱՐ ԹՈՓԻԼԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵՌՈՒՑՈՒՄ

Եգիպտոսի Խեդիվ Բարձր. Ապպաս Հիլմի փաշա՝ մայրաքաղաքէս մեկնելուն առթիւ, երէկ, հինգշաբթի, ժամ 8 ու կէսին, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ կայս. պալատ գնաց իր հետեւորդաց, Մաքսային վերատեսուչ Վսեմ. Բահիթ փաշայի և կայս. թիկնապահ Վէհպի փաշայի հետ, պաշտօնական հանդէսներով։ Ն. Բարձրութիւնն պահ մը հանգիստ առնելէ յետոյ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալով իր հաւատարմական զգացմանց արտայայտութիւնները մատոյց և կայսերական մեծարանաց արժանանալէ յետոյ կայս. հացկերոյթի մը ներկայ գտնուելու պատիւն ունեցաւ։

Սեղանէն յետոյ, Վեհ. Սուլթանն՝ իւր հետն ունենալով Բարձր. Խեդիվը՝ բարեհաճեցաւ մեծ դահլիճն երթալ։ Ապպաս փաշա իւր երախտագիտութիւնն ու շնորհակալութիւնները մատոյց յոտս կայս. գահոյից, այն բազմաթիւ շնորհաց համար զորս Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած էր ընել իրեն նկատմամբ։ Յետոյ Բարձր. Խեդիվն հետեւորդք Վեհ. Սուլթանին ներկայացնելու պատիւն ունենալով զատ զատ արժանացան կայսերական մեծարանաց։

Բարձր. Խեդիվը ժամ 10½ին իրեն բնակութեան յատկացեալ ապարանքը վերադարձաւ՝ անտի Ֆոյոսա շոգենաւով Եգիպտոս ուղեւորելու համար։

Կայսերական հացկերոյթին ներկայ գտնուելու պատիւն ունեցաւ նաեւ Եգիպտոսի արտաքսվոր պատուիրակ Վսեմ. Ահմէտ Մուխթար փաշա, որ Բարձր. Խեդիվին հետ Եգիպտոս ուղեւորելուն առթիւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ և իւր հաւատարմական զգացմանց արտայայտութիւններ մատոյց յոտս կայսերական գահոյից։ Մուխթար փաշա՝ Վեհ. Սուլթանի արտօնութիւնն ստանալէ յետոյ գնաց կայս. Իչէ շոգենաւն, որ իրեն յատկացուած էր։

Բարձր. Խեդիվը Ֆոյոսա շոգենաւով, Վսեմ. Ահմէտ Մուխթար փաշա Իչէ շոգենաւով և Խեդիվն հետեւորդք ալ Շոբրէյէ շոգենաւով երեկ իրիկուն ժամ 11½ին ճամբայ ելան մայրաքաղաքէս դէպ ի Եգիպտոս։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.—Եւ մէնի Զէ յտիյէ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Իսմայիլ Շէ.էրրի էֆէնտի, նախկին գայմագամ Բաղարճըքի։

Կրէտէի Լայիա գաւառին նախնական դատարանի Հուգուգի ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Աբդիր էֆէնտի, Նախորդ նախագահ Հուգուգի ճիւղին նախնական դատարանին Գանտիի, և իրեն յաջորդեց Եանաքաքի էֆէնտի, Նախորդ նախագահ Հուգուգի ճիւղին նախնական դատարանին Լայիի։

Սէլանիկի նահանգին վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Բէչատ պէյ, Նախորդ նախագահ պատժական ճիւղի նախնական դատարանին Եանեսի, և իրեն յաջորդեց Ասաֆ պէյ, Նախորդ նախագահ պատժական ճիւղի նախնական դատարանին Սէլանիկի։

Պօլը գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Ճէմալ էֆէնտի, Նախորդ նախագահ պատժական ճիւղի նախնական դատարանին Եօզգատի։

Պերաթ գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Ապտիւրրահման Ազմի էֆէնտի, ընդհանուր դատախազի նախորդ օգնական նախնական դատարանին Սինոպի։

Սինոպի նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Ահմէտ Շեվկը էֆէնտի, նախկին շրջանաւարտ իրաւագիտական վարժարանին։

Ասոնցմէ Բէչատ պէյ ու Ահմէտ Շեվկը էֆէնտի ասա դանուելով օրինական երդումը կատարեցին, իսկ Սաֆրա, Եանաքաքի, Ասոֆ, Ճէմալ ու Ապտիւրրահման Ազմի էֆէնտիներն իրենց տեղերը դանուելով, հրահանգ տրուեցաւ նոյն վայրերու կառավարիչներուն՝ որ օրինական երդումը կատարել տան։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Նէեմէտի Շէյխերէն Ապտուլլահ Խասատուն էֆէնտիի, երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Նորա որդւոյն Շէյխ Սատուն էֆէնտիի և չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ միւս որդւոյն Շէյխ Ապտիւրրահման էֆէնտիի և Շէյխ Ապտա էֆէնտիի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ.— Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Բարձր. Սպարապետ և Ներքին գործոց ու Իվգաֆի Վսեմ. Նախարարք երեկ կայս. պալատ երթալով սատան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշա տակաւին ապաքինած չէ։ Ն. Վսեմութիւնը դարմանող բժիշկները մեկ քանի օր հանգիստ ընել յանձնարարած են։

ՄՈՆԻԴԷՕՌ ՕՌԻԱՆԴԱԼ լրագիրը մեկ շաբաթուան դադարման դատապարտուած է հետեւեալ պաշտօնագրով.

«Մոնիթէօր Օրիանտալ լրագիրն իւր յուլիս 15ի թուոյն մէջ հրատարակած ըլլալով հատուած մը, որուն հրատարակումն արգիլուած էր գրաքննիչ պաշտօնէին կողմէ, նախարարական հրամանաւ այսօրուընէ սկսեալ մեկ շաբաթուան դադարման դատապարտուած է։»

ՀՆՏԱԼԹՏԻ ԼՈՒՐ.—Այս աւուր թուրք լրագրաց մէջ հրատարակուած է հետեւեալ պաշտօնական ծանուցումը.

«Այսընի կուսակալութեան կողմէ ամենէն վերջը եկած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ տասներիս ճարտար բժիշկներէ կազմեալ տեղական յանձնաժողով մը յայտարած է թէ բարեբաղդաբար հանրային առողջութեան համար մահադուութիւն պատճառող բան մը չկայ. միայն երեք օր առաջ, Հայոց հիւանդանոցին մէջ մարդ մը մեռեր է, որուն վրայ տեսնուած հիւանդութիւնն երեսունը վեց ժամ յետոյ նոյնութեամբ տեսնուեր է նաեւ իրեն ծառայող անձին վրայ։ ուստի այդ հիւանդանոցին նկատմամբ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուեր են՝ իբրեւ նախազգուշութիւն։

«Հետեւաբար կը ծանուցուի թէ իրաց այս վիճակը հանրային առողջութեան համար մահադուութիւն պատճառող հանգամանք մը չունի։»

* * *

Առողջապահական Վարչութիւնն երէկ հետեւեալ շրջաբերական հեռագիրն ուղղեց քարանթինայի կայաններուն.

Որոշմամբ առողջապահական բարձրագոյն խորհրդոյ, յուլիս 14/26էն սկսեալ Իզմիրի ծովամուտէն (Գարագուրան հրուանդանէն մինչեւ Ֆոկիէրի) մեկնող նաւերը տասնօրեայ քարանթինայի պիտի ենթարկուին Գլազովէնի, Պէյրութի և կամ Ափրիկեան Տրիպոլոյ մաքրանոցներէն մեկուն մէջ։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ.— Կայս. կառավարութիւնն հաւանութիւն յայտներ է որ գնդապետ Վէլիմիրովիչ կ. Պոլսոյ սերպիական դեսպան անուանուի։

—Ֆրանսական դեսպան Պ. Քանպոն մտադիր է յառաջիկայ հին դշաբթի արձակուրդով մեկնիլ մայրաքաղաքէս։

ԴԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Բատոլին իշխանն արձակուրդով երեկ իրիկուն Գերմանիա ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին թարգման Վէքիլ էֆէնտի և Արտաքին գործոց Նախարարութեան թարգման Միքայէլ էֆէնտի և գերմանական դեսպանատան պաշտօնեայք Սիրքէճիի կայարանն երթալով ողջերի մաղթեցին։

ՀԱԼԲԱԼԸԻ երկրագործական վարժարանն ընդունելիք աշակերտաց համար հետեւեալ պայմաններն որոշուած են.

Ա.—Հալբալբի վարժարանն ընդունուելիք աշակերտք պէտք է օսմանեան հպատակ ըլլան և Միքիյէի երկրորդական ճիւղին, Սուլթանիյէի ու Տարիւշէֆգահի և կրթական նախարարութեան իրաւասութեանն ենթարկեալ երկրորդական միւս վարժարաններու մէջ երկրորդական ուսումներն աւարտելով վկայական ստացած ըլլան և յետագայ հանգամանքները ներկայացնեն։ Աշակերտք՝ Դ. մասին տրամադրութեանց համաձայն՝ մրցման քննութեամբ ընտրուելով պիտի ընդունուին։

Բ.—Տարիքնին 16էն 22 պէտք է ըլլայ։ Երկրագործի գաւակ և կամ գոնէ երկրագործութեամբ զբաղելու փափաքողներէ պէտք է ըլլան։ Պարտին ցոյց տալ բժշկի մը պաշտօնական տեղեկագիրը, հաստատող թէ ֆիզիքապէս յարմար են երկրագործութեան ամէն տեսակ գործողութեամբ զբաղելու և թէ զերծ են ամէն տեսակ ախտէ ու հիւանդութենէ։

Գ.—Պարտին ցոյց տալ ծանուցագիր մը թէ առնուազն երեք տարի առաջ պատուաստուած են։ Նոյնպէս ամենէն փոքրը իրենց եղած վարժարանէն և կամ իրենց բնակած թաղէն բարի վարուց վկայական մը՝ հաստատող թէ յանցանքներ չեն գործած, ցարդ չեն քանտարկուած և թէ յոռի վարուց տէր չեն։

Դ.—Մտից քննութեան առարկայներն են չափագիտութիւն, երկրաչափութիւն (հարթ մակարդակ), գրահաչիւ (առաջին աստիճանի հաւասարութիւն մէկ անծանօթով), բնագիտութիւն (ձգողական ոյժ և ջերմութիւն), ոչ-գործարանաւոր քիմիագիտութիւն (հանքակերպ նիւթեր), ընդհանուր աշխարհագրութիւն, թուրքերէն ու ֆրանսերէն։ Քննութիւնք գրաւոր պիտի ըլլան։

Ե.—Ընտրուելիք և ընդունուելիք աշակերտաց թիւն եթէ որոշեալ քանակութեան չը հասնի, այդ պակասը լրացնելու համար պիտի փնտռուին այնպիսիներ որք երկրորդական ուսումներն ուրիշ վարժարաններու մէջ առած ըլլալով ուզեն վերոյգրեալ դասերու համար մրցման քննութեան մտնել։

Զ.—Մրցման քննութեան մտնել ուզողներն իկ. Պոլիս՝ պէտք է մինչեւ օգոստոս 15 դիմեն անտառաց, հանքաց և երկրագործութեան նախարարութեան և ի գաւառս՝ մինչեւ յուլիս 31, կուսակալութեանց։

Է.—Մրցման քննութիւնք պիտի կատարուին ի մայրաքաղաքիս՝ անտառաց, հանքաց և երկրագործութեան նախարարութեան երկրագործական մասնագիտաց ժողովին առջեւ և ի գաւառս երկրագործական քննիչներու և կամ ասոնց բացակայութենէն՝ անտառաց քննիչին նախագահութեամբ կազմելի յանձնաժողովոյ մը առջեւ, որ պիտի բաղկանայ կրթական տնօրէնէն, երկրաչափէն, անտառաց քննիչէն, երկրագործական վարժարանի և կամ տիպար-արտի տնօրէններէն և երկրորդական վարժարանի տնօրէններէն։

ՅՈՒՆԱՍ Պարիզաբարանի Մետրապոլիտներու ժողովը իւր երէկի նստին մէջ կէօրիւճէի Մետրապոլիտ կարգեց Տ. Անթիմոսը, նախորդ Մետրապոլիտ Ահեալքի։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ.—Յուլիս 9էն 15, Պուլկարիայէն, Արեւելեան Բումելիէն, Պաթումէն ու Խրիմէն մայրաքաղաքս եկած են 706 գաղթականներ, որոց մէկ մասը գաւառները պիտի զրկուին բնակութիւն հաստատելու համար և մէկ մասն ալ ատ պիտի մնան, որովհետեւ նիւթական կարողութիւն ունին իրենց ընտանիքն ապրեցնելու, տուն վարձելու և այլն։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՔ.—Ի Հայսար Փաշա Անատոլուի երկաթուղւոյ պաշտօնէից յատուկ շէնք մը շինելու համար պիտոյութիւններ կատարուելու պահուն գտնուած են հին շէնքերու պատեր, մարմարիոնէ երեք գերեզմաններ, գունաւոր քարեր և այլն։ Ձեռնհաս իշխանութիւնը քննութեանց ձեռնարկած է։

ՀԱՄԱՁՈՒԱՅԻՆ Անկելանոցին ի Նպաստ՝ թէհրանի օսմանեան դեսպանատունը 14000 ղրուշէ աւելի գումար մը հաւաքած և ղրկած է Արտաքին գործոց Նախարարութեան, յանձնուելու համար յանձնաժողովին։

ՏԱՐՐԱԼՈՒՍԱՆ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն՝ մայրաքաղաքիս մէջ տարրալուսանի մը պիտի հաստատուի, ուր մինչեւ պաշտօնական տեսակէտով պիտի տարրալուսանի խմելու յատուկ ջուրերն՝ հաստատելու համար թէ հանրային առողջապահութեան պայմաններուն կը համապատասխանե՞ն թէ ոչ։

ՊԱՆԻ ՏԸ ԲՕՆՍԹԱԹԻՆՕՐԼ դրամատան վարչական խորհուրդը որոշեր է բաժնետերոց ընդհանուր ժողովին ի նիստ գումարել, դրամական վիճակը պարզելու եւ հարկ եղած տնօրինութիւններն ընել տալու համար։ Էյէնոմիա ԷօՆՕԷԼԷն ելմտական լրագիրն ալ կրսէ թէ վարչական խորհուրդին անդամոց միջեւ անհամաձայնութիւնք ծագած էին որոց հետեւանքը եղաւ այդ դրամատան հիմնադիր և վարիչ Պ. Քանոնիսի հրաժարումը։ Պանք տը Քոնսթանթինոբլի վերջին տարիներու գործառնութիւնք չահաբեր չեն եղած և հաւանական է որ հաշուեյարդարութիւն մը կատարուի ի մօտոյ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը Մէթրոյլ պՕՆէօ-ի ոսկի չքաղրամը նուիրած է Տօքթ. Կոնթաի, որ անցեալ տարի ի Տրապիզոն ծագած հնտախտի պահուն բարւոք ծառայութիւններ մատուցած էր։

ՈՐԹԱՏՈՒՆԿ.—Ամերիկեան որթատունկեր զրկուած էին ի Զմիւռնիա՝ որթալուսէճ վնասուած այգիներու մէջ տնկուելու համար։ Այդ որթատունկեր այս տարի արգասաբեր եղած են։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ վարժարանին մտից քննութիւնք պիտի սկսին ի մօտոյ։ Փափաքողք պարտին յուլիս 17ի շաբաթ օրէն մինչեւ 31, ուրբաթ և կիրակի զատ, ամեն օր ժամ 3էն 6, դիմել նոյն վարժարանի վարչութեան և յատուկ տուփերուն մէջ արձանագրել տալ իրենց անունները։

Նոյն վարժարանը մտնել ուզողները պարտին

Ա.—Ծոյց տալ իրենց ձեռքով գրուած կենսագրութիւն մը յորում նշանակուած ըլլայ իրենց անունը, մականունը, տարիքը, ծննդավայրն ու բնակավայրը, ինչպէս նաեւ թէ ո՞ր վարժարանին և ո՞ր Մէթրէսէին մէջ ո՞ր ուսումներն առած են։ Նոյնպէս ցոյց տալ վկայական մը հաստատող թէ բարի վարուց տէր են։ Այդ վկայական պէտք է կրէ երկու ծանօթ ու վստահելի անձանց կնիքները։ Խնդրարկուն եթէ կառավարական պաշտօնատանց կը վիրաբերի, պետերուն կնիքներն, իսկ եթէ Մէէրէսէի աշակերտ է երկու ուսուցիչներու կնիքները։

Բ.—Քննութեանց առարկայներն են Արաբերէն գրականութիւն, քերականութիւն և համաձայնութիւն, տրամաբանութիւն, թուաբանութիւն, աշխարհագրութիւն, ընդհանուր ազգաց պատմութիւն և օսմանեան պատմութիւն։

ՊէՏԲՈՅԻ մամի գործարանին արտօնատէր Միւնիր պէյի համար ըսուած էր թէ խընդրած է առեւտրական նախարարութենէն որ իր կազմած ընկերութեան բաժնեթուղթերը ընդունուին Պորսային մէջ։ Այս լուր կը հերքուի այժմ։

ՖՐԷՍԻՆԷԼի էօֆպէն շոգենաւին գողերէն չորսը ձերբակալուած են, նաւային ոստիկանութեան պետ Կալիթի էֆէնտիի միջոցաւ։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.— Պ. Բօլ Լաշէզ երեկ ծրագիր մը մատոյց Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան՝ ի մասին այն մեծաչնորհին զոր խնդրած էր հանրօգուտ շինութեանց օսմանեան ընկերութիւն մը կազմելու համար։

ՊԱՃԱՐԱԽՏ.—Պոնտրմայէն մէկ ժամ հեռուն գտնուած ագարակի մը մէջ պաճարախտ երեւան եկած ըլլալով, հարկ եղած միջոցներն ի գործ դրուած են և ագարակը շրջապի ներքեւ առնուեր է։

ԲԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ժողովը բարեփոխած է շէնքերու կանոնագիրն և պիտի մատուցանէ Բ. Դրան։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ մաքսատան մէջ գործուած գեղծմանց համար ամբաստանեալ անձանց նկատմամբ հարցաքննիչ դատաւորը քննութեանց ձեռնարկած է։ Ամբաստանեալց կոչնագրեր ուղղուած են հարցաքննութեանց կատարման համար։ Դրուած է մաքսային վերատեսչութեան որ պաշտօնեայ մը զրկուի իբրեւ անձնական դատախազ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺՔ.— Աֆիոն Գարահիսարի մէջ յուլիս 12ին ու 13ին մէկ քանի անգամներ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են, սակայն ոեւէ արկած չէ պատահած։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ տեսանը մէկ տարուան քանտարկութեան դատապարտեց Աբօսթօլանուն մամաճառ մը, որ զիներապահ Միւլէյմանի դէմ զէնք քաշած էր վախցնելու համար և ոստիկան Բրգա էֆէնտին ալ վիրաւորած էր։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը հեռագրաւ հրահանգ զրկած է ի գաւառս՝ փութով կատարել տասնորդի տրոց վարձակալութեան դրուելու կարեւոր գործը և այդ կերպիւ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուլ որպէսզի ընդհանուց հաւաքումը չյապաղի և երկրագործք չը վնասուին։

ԱՄՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏՈՒԱՄ.—Վերջերս Լիւլէ Պուրկազի մէջ ահռելի ոճիր մը գործուեցաւ հետեւեալ պարագաներու մէջ։

Հասան անուն գնչուի մը կինը, Ֆաթմա, ժամանակէ ի վեր երկրէն գաղտուկ՝ յարաբերութիւն հաստատած էր Հիւսէյին անուն անձի մը հետ, որուն տունը կը փախչի, և տասն օր անընդհատ իր սիրահարին հետ կը թափառի լեռներն ու դաշտերը՝ սիրոյ երգը մրմնջելով միասին։ Յետոյ, գիւղ դառնալով, ամուսնութիւն կը պահանջէ և կը բաժնուի ամուսինէն։ Կերեւայ թէ անառակ Ֆաթմայի մայրը մեծ մատ ունէր իր աղջկանը այդ խառնակ կեանքին մէջ։ Հասան, սիրտը դառնութեամբ լեցուն, ադեսալի գաղափար մը կը յղանայ։ առտու մը գորբ կիլէ տունէն և իր կնոջը բնակարանը կը մտնայ, ուր կը տեսնէ Ֆաթման ու մայրը մէկ անկողնի մէջ պառկած։

Ուրիշ ոչ ոք կայ։ Հասան կը հանէ փոքր դանակ մը, շուրջը մոկի կընէ, և անկողնին կը մտնեցայ, հարուած մը կիջեցուցէ գոքանչին կուրծքին, և յետոյ բանելով Ֆաթմային օգնէլէն, կը սկսի քաշկռտել մայրը, արիւնով շաղախուած ըլլալով հանդերձ, աղջկանը ետեւէն կիրթայ։ այն ատեն Հասան, դանակի բանի մը հարուած ալ կնոջը կուտայ և կը սկսի փախչիլ։ Ճամբան դիմացը կելլէ իր անեղը, որ տեսնելով դանակ ի ձեռին անոր փախչիլը, իմց կուտայ ոստիկանութեան։ Մարդասպանը կը ձերբակալուի և ոճիրը կը խոստովանի։ Ֆաթմա և իր մայրը մեռած են։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԴԷՊԵՐԸՆ Ի ՍԻՄ

ՍԱՅԿՕՆ, 27 Յուլիս.—Ֆրանսացիք որոշեցին գրաւել Սիամի ծովախորշը։ Ֆրանսական դրօշը պարզուեցաւ երկու կղզիներու վրայ որք ապագայ գործողութեանց կեդրոն պիտի լինին։— Կ'ըսուի թէ Սիամի պաշարումն ամբողջացնելու համար, զինուորական գործողութիւն մը պիտի կատարուի, և պիտի գրաւուին այն երկիրներ զորս Ֆրանսա իւր վերջնագրով պահանջած էր։

ՊԱՆԿՈՔ.— Ֆրանսական դեսպանը Պանկոքէն մեկնեցաւ՝ երեք թնդանօթակիրներուն հետ որք բռնի ներս մտած էին։ Երբ այս մարտանաւեր Մէնամ գետէն դուրս ելնելու համար բերդերուն առջեւէն կանցնէին, ըստ սովորականին թնդանօթաց արձակմամբ զիրար ողջունեցին բերդերն ու թնդանօթակիրները։

ԼՈՆՏՈՆ.—Զինի ջուրերուն մէջ գտնուող անգլ. թնդանօթաւոր մը Սիամի ջուրերը գնաց՝ անգլ. նաւային զօրութիւնն աւելցնելու այն կողմերը։

ԹԻՒՆ-ՁԻՆ.—Զինու կառավարութիւնն առարկութիւն չըներ Մէքոնի գետի ձախ եզրէն Ֆրանսայի հող պահանջելուն դէմ, բայց մինչեւ հիւսիսային լայնութեան 23րդ աստիճանը։ Բայց անկէ վեր գետին երկու եզրերն ալ իմ են կ'ըսէ, և հետեւապէս չընդունիր որ Սիամցիք զանոնք թողուն Ֆրանսայի։ Ֆրանսայի հակառակ մտածութիւնք սմանք կ'աշխատին որ Զինատան միջամտէ այս կռուոյն։

ՓԱՐԻԶ.— Սիամական գործակատարն յայտարարեց Պ. Տըվէլի թէ Ֆրանսայի պահանջած երկրին ամբողջութիւնը Սիամի չի վերաբերիր որ Սիամամբողջութիւնն յանձնէ Ֆրանսայի։—կը կարծուի թէ Սեւ Դրօշակիր կոչուած հրոսակներն ի Թոնքին յարձակողականի պիտի սկսին Ֆրանսացւոց դէմ, Սիամի և Ֆրանսայի միջև պատերազմ ծագելուն պէս։

(Անգլիական լրագիրներ— ընդդէմ)

ԹՈՒԼՈՆ.—Քէրնոնաթօ անգլ. շոգենաւը ռազմափորձ կատարող ֆրանսական մարտանաւուց գիծէն անցնել փորձելով, Մէոթլ զրահապատ անոր բախեցաւ և ընկղմեց զայն։ Անգլ. նաւազք ազատեցան։ — Խօսք կայ թէ ռուսական երեք մարտանաւեր հրաման ընդունած են Թուլոն երթալու և ֆրանսական նաւատորմին հետ միկտեղ ռազմափորձեր կատարելու։

ՊԵՐԼԻՆ.— Սակարանի մէջ զրոյց կը շրջի թէ Դաշնակցային խորհուրդն այսօր պիտի գումարի՝ ռուսական առաւելագոյն մաքսի սակացոյցին գէմ մաքսային խստութեան միջոցներ որոշելու։

ՎԻԵՆՆԱ.— Կայսրը Սրբոյն Ստեփաննոսի պատուանշանին մեծ-խաչը տուաւ Ֆրանսական հրաժարեալ դեսպան Պ. Տըքռէի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Սկոտիոյ մէջ հանքերէն ածուխ արտադրելու գործը պակաս ըլլալով այս օրերս, տակառաչափին մէկ շիլին վրայ դրաւ։

—Անգլիոյ Պանքային հաշուեկշռէն կ'երեւի թէ մէկ շաբաթուան մէջ 43,000 ոսկի աւելցեր է մետաղադրամին վրայ, 183,000 ոսկի պակսեր է առեւտրական թուղթերէն և 69,000 ոսկի պանքնոտներէն, որով հաւասարութիւնն է 48.33 առ 100։

Վակտրան

ՂԱԼԱԹԻՈՅ, 16 Յուլիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՓՈԽԱՌԴՈՒՈՅ

3 տոկոս Լոնտրայի վրայ	109 ½
3 » Փարիզի »	22 95

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՓՈՆՈՒՈՒՄԵՐ

Երէկ կնքեալ գրաւ. (Միսայ. Դ. Ուէրի)	23 18
Բիրայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուելուս »	23 21½
Կէս օրին »	23 20
Թանգիրաձիր Օսմանկէ երկէ երեկոյ	— —
» » ժամ 5ին	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Տարեկան Թիւն Բերի	53 50
» » »	32 25
» » »	24 20

ԲԱՆԿԵՏՆԻՈՒԹԻՒՆ

Սանկտ Պետերբուրգ Անգլ. Լիր.	— —
Բրլինի մարկեր » »	7 31
Գենուայ ֆրանկ » »	3 —
Օսմ. Նամիկ ½ վայրկ. »	2 10
Բէյմի Օսմ. Ոսկի	16 18
Թրանսֆերտ » »	382 ½
Օսմ. Ապառնագիր. Ընդ.	302 ½
Բանկի Եզիպտացի Ֆր.	85 25
Բանկնոտաց էմրիսմի	47

ԸՆԹԱՑԵՐԱՄԱՐՏ

Օսմանեան ոս

ՆԱՄԱԿ ԱՄԵՐԻԿԱՅԷ

ՋԱԽՈՐԴՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՇԻԿԱԳՈ

ՇԻԿԱԳՈ, 12 Յուլիս

Յուլիսեանդէսի կառուցուիլ սկսուէլէն ի վեր ձախողուածք պակաս չեղան· գործաւորք չէնքերու բարձրունքէն իյնալով մեռան, մեքենայից տակ ջախջախուեցան, վիրատակաց տակ կորան· և այժմ՝ այլ հրդեհը սկսած է աւերումներ գործել· մօտերս պզտիկ չէնք մը փլելով, թէեւ մահ չի պատահեցաւ, բայց հարիւրի չափ վիրաւորներ գըտնուեցան· տարօրինակ անձրեւք և փոթորիկներ պատահեցան ու չատ վնասներ պատճառեցին· չատեր մնանկացան և այս չարաչի ցուցահանդէսի ամենէն մեծ ճաշարանը մեծ վնասներով փակեց իր դռները· կիրակի, յուլիս 9, բուռն փոթորիկ մը եղելով բուական վախեր պատճառեց և մեծ օդապարիկ պայթեցուց, ընկերութեան 30,000 տոլար վնաս պատճառելով· այս օդապարիկ հազար ոտք բարձրութեամբ կելէլներ կը կատարէր Միտուէյ Բլիզընի մէջ· Բարիզ չնուռած էր 90 ոտք բարձր և 60 ոտք արամագծով և 100,000 խորանարդ ոտք ջրածինի պէտք ունէր· իսկ Ֆերրիսի Անիւը հաստատապէս մաքառեցաւ փոթորիկին դէմ· Շաբաթ մը առաջ ալ, պարտիզէն դուրս ցուցահանդէսին դէմը պզտիկ ճաշարան մը բանեցնող հայերէն մին վառարանը վառած պահուն, ալքոհոլը կը բռնէի և խեղճ Մանուկին՝ որ տարիներ առաջ Երզնկայ թողած էր իր կինն և երկու զաւակները, ձեռքերն ու երեսը կ'այրի մահացու կերպով· այս մարդ այժմ քաղքի հիւանդանոցը փոխադրուած է· իր կեանքը հազիւ ազատելէն ի զատ, քիչ մը դրամը և կահ կարասին ալ հրոյ ճարակ եղան ինչպէս նաեւ երկու խանութներ։

Այս ձախողուածոց ամենէն տարաբախտն յուլիս 10 երկուշաբթի պատահեցաւ· այդ օրը աշխարհանդէս այցելողք սրտայոյզ տեսարանի մը ականատես եղան արտասուալից աչքէ և հառաչանօք· մէկ քանի անգամներ հրդեհ պատահեցաւ ճեպսըն Բարդի մէջ· բայց հրշէջ մեքենայից կատարելագործութեան շնորհիւ անմիջապէս առաջքն առնուեցաւ։ Նիւքակոյի հրշէջ մեքենայք ամեն քաղքի մեքենայներէն աւելի կատարեալ և լաւ են, մանաւանդ ճեպսըն Բարդի մէջ ցուցահանդէսի յատուկ ջրհանկիներու խումբերը և հրշէջ մեքենայք իրենց կատարելագործութեամբ բոլոր եւրոպացի այցելուներու ուշադրութիւնը գրաւած են· կայծակի արագութեամբ հրդեհի վայրը կը հասնին, առաջին նշանը տուելուն· բայց երկուշաբթի այս մեքենայից կատարելագործութիւնք և խումբերու ճարպիկութիւնք չը կրցան օգուտ մը ընել· քսանէն աւելի մեքենայք հրդեհը պաշարելով՝ ըրին, գործեցին ինչ որ մարդկային կարողութիւնը և ճարպիկութիւնը կրնէր· բայց ջրհանկիրք արտասուալից աչքէ դիտեցին իրենց ընկերայ քսանին ողջ ողջ հրոյ ճարակ ըլլալը· սառնարանը կրակ առած էր· աւերիչ բոցեր անմիջապէս լափեցին այս չէնքը որ 130×255 ոտք տարածութեամբ գետնի մը վրայ շինուած էր, 220 ոտք բարձր աշտարակ մը ունենալով· մեքենայներովը մէկտեղ երկու հարիւր հազար տոլար արժզուութիւն ունէր· մէկ մասին մէջ սառ կը պարատուէր մեքենայով և միւսն մասն ալ պարապրան էր ուր ամեն տեսակ արմտիք, պտուղք և զանազան նիւթեր կը պահուէին· ահա՛ այս չէնքը բռնկած էր· իր բարձր աշտարակէն բոցերու ճիրաններէն ազատուելու համար մարդկային տարածներ մէկզմէկու եռուէ վար կը նետուէին բոցերուն մէջէն իյնալով· կախուած պարանէ մը սողալով փախչիլ ուզողներ՝ պարանին հրկիզմամբը բոցերուն մէջէն կիյնային, կը խորտակուէին· այսպէս բազմաթիւ զոհեր· քանի չափ ամբողջովին այրած և 24 վիրաւորեալք· մինչեւ այսօր 15 մարդու այրած զանգուածներ գտնուեցան և կը յուսայուի որ այլեւներ ալ մէջը այրած ըլլան։ Դեղեցիկ չէնք մը թէեւ, բայց ոչ հաստատապէս կառուցեալ· ապահովագրական ընկերութիւնք չէին ուզած ապահովագրել զայն, իր անկատար և անյարմար ծեռնոյղին համար· արդէն երկու անգամ հրդեհ պատահած էր այս չէնքին մէջ· այս չէնքի հրկիզմամբը ամեն Տէրութիւն և ամեն մէկ նահանգ վնաս մը կը կրէ, զի բոլորն ալ պահեստի տպրանք գրած էին հոն գնահատման օրին սպասելով· մեծ մասամբ գինի, գարեջուր, պտուղ պահուած էին· սպանիական կառավարութիւնը քսան հազար տոլարի կորուստ մը ունեցաւ· իր ընտիր գինիները և ուրիշ շատ մը ըմպելիներ բոլորն ալ ոչնչացան· ուրիշ ընկերութիւն մը տասը հազար տոլարի չափ շօղայարաբար կորցաւ· կոզ Անճէլօզի 200 սընտուկ նարինջը, Քանատայի 300 սընտուկ կեռասը և ուրիշ շատերու ապրանքները հրոյ ճարակ եղան։ Անմիջապէս հազարներով տոլար հանդանուեցաւ չէնքին մէջ այրող ջրհանկայ ընտանեացը ի նպաստ և ամեն քաղաքէ ի նպաստ ասոնց դրամներ նուիրուեցան· ցուցահանդէսի վարչութիւնը իր կիրակնօրեայ հասոյթը հրկիզելոց պիտի նուիրէ։

—Գօլոմպոսի նաւարշումը, Սանթայէա, Նինա և Բինթա, որ ճամբայ ելած էին Սպանիայէն մեծ Կարանդեանը անցնելով, Շիքակօ հասան։ ուր մեծ հանդէսներ կատարուեցան այս առթիւ։ Հ. Ա.

ԿԱՒԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զգուշացնում ենք, որ պաշտօնապէս կարգադրուած է 1868 թուին կտրած 3, 5, 10, 25 և 50 բուպլիանոց թղթադրամները 1894 թուի մայիսի 1-ից յետոյ էլ չի ընդունուիլ։ Ուրեմն յիշեալ թղթադրամներից ունեցողները պէտք է աշխատեն փոխել նրանց նորերի հետ։ Նշանակուած վերջնական ժամանակը—1894 թ· մայիս 1-ն անցնելուց յետոյ այդ թղթադրամները տերութիւնը չի ընդունիլ։

—Պաշտօնական տեղեկութիւններից երեւում է, որ Ռուսիայի հեռաւոր տեղերում յունիս 13-ից մինչեւ յունիս 25-ը խոլերայով հիւանդացողների և մեռնողների թիւն եղել է· Օրլով քաղաքում հիւանդացել են 23 հոգի, մեռել են 10 հոգի, Օրլովի նահանգում հիւանդ 9 հոգի, մեռած 2 հոգի· Բեսարաբիայի նահանգում հիւանդ 35 հոգի, մեռած 15 հոգի, Պոդոլի նահանգում — հիւանդացել են 301 հոգի, մեռել են 100 հոգի, Տուլայի նահանգում—հիւանդ 8 հոգի մեռած 3։ Իսկ մնացած այն նահանգներում, ուր խոլերա կայ, ինչպէս օրինակ Սարատովի, Կուրսկի, Վեռոնսկի, Խերսոնի եւ Սվեռաաբոլի նահանգներում հիւանդացողների եւ մեռնողների թիւը չատ չնչին է եղել։

—Մեզ հաղորդում են, որ ուսումնարանական վարչութիւնն առաջիկայ ուսումնական տարուայ համար մի նախագիծ է կազմում միւս տարուայ արձակուրդներին Թիֆլիսի գիմնազիոնների բարձր դասատան աշակերտներին տանել Հելլադա (Յունաստան) պտոյտ կատարելու։

—Օդեսայի վրայով Բաթում են ուղարկում չատ տախտակներ և փայտէ զանազան նիւթեր, որոնցից պիտի կերոսինի համար արկղներ պատրաստուին։ Այդ փայտերէնն ուղարկում է գլխաւորապէս Կիեւից։

—Պաթումում մի կատաղելի հիւանդութեամբ մահուան դէպք պատահեց։ Մի սայլապան ախոռում յանկարծ հիւանդացաւ։ Նրան անմիջապէս տարան հիւանդանոց ուր նա չուտով մեռաւ։ Նրա հիւանդացած տեղն ախտահանութեան միջոցներ գործ դրուեցան։ Կարծում էին թէ այդ խոլերայի դէպք է· սակայն բանից երեւաց, որ այդպիսի բան չկայ· Նման հիւանդութեան ոչ մի դէպք չէ եղած։

—Պաթումում առեւտուրը սաստիկ ընկած է։ Ամառուայ շոգերն սկսուել են։

—Ներկայումս Թիֆլիսում են գրաւնում Մոսկուայի կայսերական հնագիտական ընկերութեան իսկական անդամ Պ· Մ· Նիկոլսկին, Մոսկուայի բնագիտական մարդաբանական եւ աշխարհագրական ընկերութեան անդամ Պ· Ա· Իվանովսկին եւ ռուսական աշխարհագրական ընկերութեան աշխատակից անդամ Պ· Ա· Սելեանովը։ Ցիշեալ գիտնականները կոկան են եկել գիտական հետազօտութիւններ անելու նպատակով։

—Կ-ոչ թերթը հաղորդում է, որ Բաքուում Պ· Բիսկա Նաւթատեղում յունիսի 25-ից սկսել է դուրս վիժել մի նոր շատրուան, որ մի օրում տալիս է մօտ 300 հազար պուդ նաւթ։

ԷՄԻԼ ԶՕԼԱՅԻ ՀԱՌԸ

ԿԻ ՏԸ ՄՈՌՍԱՍԱՆԻ ԴԱՏԱՂԻՆ ՎՐԱՑ

Աւասիկ Էմիլ Զոլայի արտասանած ճառը Կի տը Մորասանի շիրմին վրայ, Մոնբարնասի գերեզմանատան մէջ ի Փարիզ.

Պարոններ,

Ցանուն գրագէտներու ընկերութեան և թատերական հեղինակներու ընկերութեան պէտք է որ խօսիմ։ Բայց թող ներուի ինձ խօսիլ յանուն ֆրանսական գրականութեան, և թող պաշտօնակիցը չըլլայ, այլ զինակիցը, անդրանիկը, բարեկամը որ կուգայ հոս վերջին յարգանք մը ընծայել Կի տը Մորասանի։

Մօքասանը ճանչցայ տասնըմեկ քսան տարի առաջ, Կիւսթաւ Ֆլոպէռի տունը։ Տակաւին աչքիս առջեւն է, յոյժ գեղահաս, իր պայծառ ու ծիծաղկոտ աչուքներով, արդիական հանճարութեան երեւոյթով մը յուռ մեռելով վարպետին առջեւ։ Ամբողջ կէս օրէն ետքը մեզի մտիկ կ'ընէր· հարիւր հեռուէ հեռու բառ մը կը փախցուներ բերանէն· բայց, համարձակ ու անկեղծ դէմքով այս պնդակամ մանչէն, այնքան բարեբաստ զուարթութեան, այնքան առոյգ կենդանութեան հով մը կը բուրէր որ ամենքս ալ կը սիրէինք զինքը, առողջութեան այն ազատ բոյրին համար զոր կը բերէր մեզի։ Կը պաչէր տաժանելի մարդանքները, գրամանալի քաշագործութեան դրոյցներ կը շրջէին արդէն իր վրայ։ Բնաւ միտ չէինք ըներ թէ օր մը կրնայ տարտնդ մը ունենալ։

Եւ յետոյ մէկէն փայլեցաւ Պո-Լ-ոբ Սէ-Էֆը, այս գլուխ-գործոցը, գոլովի, հեգնութեան ու արիութեան այս կատարեալ երկը։ Առաջին անգամէն վճռական հեղինակութիւնը կ'արտաղրէր, վարպետներու կարգը կը դասուէր· մեր մեծ ուրախութիւններէն մէկն եղաւ այս, վասն զի մեր ամենուս եղբայրն եղաւ մինչ որ տեսած էինք իր մեծնալը, առանց միտքէ անցունելու իր հանճարը։ Եւ, այդօրէն սկսեալ, ա՛լ անդադար արտադրից, այնպիսի բեղունութեամբ, ապահովութեամբ և վեհաշուք գօրութեամբ մը որ կը սքանչացունէին մեզի։ Կ'աշխատա՞ցէր մէկ քանի լրագրերու։ Մանրավէպները, նորավէպները իրարու կը յաջորդէին՝ անհուն զանազանութեամբ, ամենքն ալ աքանչելի կատարելութեամբ, իւրաքանչիւրը բերելով փոքր կատակերգութիւն մը, փոքր կատարեալ տեսամ մը, յեղակարծ պատուհան մը բանալով կեանքի վրայ։ Զայն կարգալով՝ կը խնդային, կուլային, կը մտածէին։ Կենայի յիշել մէկ քանին այս կարճ պատմութիւններէն ոմանք, քանի մը երեսի մէջ, կը պարունակեն ծուծն իսկ այն խոշոր գիրքերուն զորս անուշա՞ պիտի գրէին ուրիշ վիպասաններ։ Բայց պէտք պիտի ըլլար ինձ ամենքն ալ յիշել, եւ ոմանք արդէն դասական չէ՞ն, Լաֆոնթէնի առակի մը կամ Վիլթէռի մէկ մանրավէպին պէս։

Մօքասան ուզեց ընդլայնել իր շրջանակը, պատասխանելու համար անոնց որ կը մասնաւորէին զինքը, նորավէպի մէջ սահմանափակելով։ Եւ իրեն յատուկ հանդարտ կոլովով, առողջաբոյր հեշտութեամբ՝ հոյակապ վէպեր գրեց, ուր պատմոյի բոլոր յատկութիւնները կը գտնուէին մեծցած, կեանքի տրիփէն հաստատուած։ Ներչնչումն եղած էր իրեն, մարդկային այն մեծ չունչն որ կը յորինէ տրփտա ու կենդանի հեղինակութիւններու։ Կենդ-ի մը էն մինչեւ Մեր Մէրթը, անցնելով Դիէլֆրէ Բարեկամէն, Մէլոնտ-Լլլեէն, և Մահուան պէտ հոգուէն, միշտ միեւնոյն ուժեղ և պարզ տեսիլքն է կեանքի, անսխալ վերլուծումը, ամեն բան ըսելու հանդարտ եղանակ մը, տեսակ մը առողջ և վեհանձն անկեղծութիւն մը որ ամեն սիրտերու կը տիրէ։ Եւ կ'ուզեմ իսկ մասնաւոր տեղ մը տալ Բէլ-Լ-Ժանի որ, ըստ իս, հրաշակերտը, հազուագիւտ գոհարը, ճշմարտութեան և մեծութեան երկն է զոր անկարելի է գերազանցել։

Մեզի զարմացունողը, մենք որ մեր բոլոր համակրանքովը կը հետեւէինք Մօքասանի, սիրտերու վրայ իրեն այնքան արագ տիրապետումն էր։ Կը քաւէր որ հրապարակի վրայ երեւայ և պատէ իր մանրավէպերը, հանրութեան գոլովանքն անմիջապէս դէպ իրեն կը յարէր։ Մէկ օրէն միւս օրը հռչակաւոր, չքնաղատեսակ իսկ, ժըզտուն երանութիւնը կարծես բանած էր անոր ձեռքէն տանելու համար զայն այնքան բարձր օրքան ուզէր։ Ցիրաւի չեմ տեսած ուրիշ օրինակ մը այսքան բարեբաստ սկզբնաւորութեան, այսքան արագ և մեծաւոր յաջողութեան։ Ամեն զրածը կ'ընդունուէր։ Ինչ որ գէշ պիտի երեւէր ուրիշի մը գրչին տակ, իր գրչին տակ ժպիտ մը կը չարժէր։ Կը գոհացուցէր ամեն իմացականութիւնները, կը շօշափէր ամեն զգայութիւնները, և մեր աչքին առջեւն ունէինք պտասսալոր տեսարան կորովի և համաձայն տաղանդի մը որ մէկ անգամէն կը շահէր սքանչացումը, համակրանքն իսկ այն գրագէտ հասարակութեան, այն միջակ հասարակութեան որք, սովորաբար, այնքան սուղի կը նստեցուն ինքնասիրաբուռնստագէտներուն՝ բացառիկ մեծութեան իրաւունքը։

Մօքասանի բովանդակ սեպհական հանճարն այս երեւոյթին բացատրութեանը մէջն է։ Եթէ՝ առաջին վայրկենէն՝ հասկցուած, սիրուած է, պատճառն այն էր որ ֆրանսական ոգին, ձիրքերն ու հանգամանքը կը ցուցունէր, որք մեզի ազնուագոյն մասը կազմած են։ Կը հասկնային զայն, վասն զի յատկութիւն, պարզութիւն, չափաւորութիւն և զօրութիւն էր։ Կը սիրէին զայն, վասնզի ծիծաղկոտ բարութիւնն, խորին երգիծանութիւնն ունէր որ, հրաչքով մը, բնաւ չար չէ, ապնիւ զուարթիւնն որ կը մնայ մինչեւ իսկ արցունքներու տակ։ Կը պատկանէր այն ազնուական տոհմին որ կը սկսի մեր լեզուին թոթովումներէն և կը շարունակուի մինչեւ մեր օրերը։ Իր նախահայրերն էին Ռապլէ՝ Մոնթէնը, Մոլիէռ, Լա Ֆոնթէն, զօրաւորներն ու յատակները, անոնք որ բանականութիւնն ու լոյսն են մեր գրականութեան։ Ընթերցողները, սքանչացողները չէին սխալեր, բնազդօրէն կ'երթային այս վեհ և ժպիտոր աղբիւրին, մտածման և ոճի այս գեղեցիկ խառնուածին, որ կը գոհացուներ իրենց պէտքը։ Եւ երախտագէտ էին՝ նոյն իսկ յուռեռեա գրագէտի մը՝ որ հաւասարակշռութեան և կորովի այս բարեբաստ զգայութիւնը կուտար իրենց՝ իր գրուածներուն կատարեալ յատկութեանը մէջ։

Ա՜հ, յատկութի՛ւն, ի՜նչ ազբիւր չնորհի, ուսկից՝ կուզի տեսնել՝ որ ամեն սերունդներ ծարաւին անցունեն։ Շատ սիրեցի Մօքասանը, վասնզի իրօք մեր լատինական արիւնէն էր և կը պատկանէր մեծ պարկեշտ գրագէտներու ընտանիքին։ Արդարեւ, պէտք չէ սահմանափակել արուեստը, պէտք է ընդունիլ հնճառները, նրբացեալներն ու մթինները։ բայց կը թուի ինձ թէ ասոնք վայրկենի մը շուայտանքը կամ, եթէ կուզէք, խրախճանքն են եւեթ, և պէտք է միշտ դառնալ պարզերուն և յատկաներուն, ինչպէս մարդ կը դառնայ առօրեայ հացին որ կը սնուցանէ առանց երբէք յոգնեցնելու։ Առողջութիւնն հոս է, արեւի այս լոգանքին, այս ջուրին մէջ որ ամեն կողմէ կը շրջապատէ զեզ։ Թերեւս Մօքասանի այն էշը, որուն վրայ կը սքանչանանք, ճիգով մը գրուած է։ Ի՜նչ փոյթ, եթէ այդ խոնջէնքը չերեւիր, եթէ մենք կը կազդուրուինք կատարեալ բընականութենէն, հանդարտիկ կորովէն որ կը դեղու կը յորդի։ Կաւարտես այդ էշը գըլխովին վերկենցաղուած, բարոյական և ֆիզիկական այն ինդութեամբ զոր կը պարգեւէ պտոյտ մը ջեռուցիչ արեւին տակ։

Տարիներ կանցնէին և Մօքասան շարունակ կարտադրէր։ միտ նոր երկիրներու, անծանօթ երկիրներու հետաքրքրութիւնն ունեցած է։ Շատ կը ճամբորդէր, ուժգին տեսիլք մը կը բերէր իր անցած երկիրներէն։ Պայծառութեան և պարզութեան իր ճաշակը՝ սոսկում կուտար իրեն գրական արհեստէն։ Կը կեղծէր երբէք չը խօսիլ գրականութեան վրայ, ապրիլ գրական աշխարհէ բաշուած, իբր պէտք աշխատելով, կրաբէր, և ոչ փառքի նպատակով։ Այս բան կը զարմացունէր մեզի, մենք որ կեանքերնիս սպառած էինք գրագիտութեան գաղափարով։ Սակայն, այսօր, կը հաւատամ թէ անիկա իրաւունք ունէր և թէ կարժէ որ կեանքը կեանքին համար ապրի, զերծ աշխատանքէ։ Պէտք է նաև ապրիլ կեանքը ճանչնալու համար։

Ամեն երջանկութիւններով լցուեցաւ, վասնզի մեծութիւնն այն պատկերին զոր պիտի թողու մարդոց յիշողութեան մէջ, հոս է անուշա՞։ կուզեմ վերջին տեսնել զինքը խնդուվերես, յաղթանակին վասն, երբ կուգար ձեռքս սեղմել, երիտասարդութեան խնդալիր ժամերուն։ Նոր էն տեսնել կուզեմ զինքը, հաքէն, իր այնքան հեշտին և այնքան անկեղծ յաջողութեան մէջ, ամենէն ընդունուած, փաւաւորուած, ծափահարուած, բնական թափով մը վառքի հասած։ Ամեն բախտաւորութիւն ունէր, նոյն իսկ նախանձորդ չունենալու բախտը, այնքան արագ յաղթանակի մը մէջ, վասնզի կը պահէր այն սիրաերը զորս վաստակած էր· մանաւանդ ուրախ էին անոր առողջութեանը վրայ, որ անպրդուելի կերեւէր և իրաւամբ կը հռչակէին զայն մեր գրականութեան լաւագոյն խառնուածքը, ամենէն յատակ միտքը, ամենէն առողջ բանականութիւնը։ Եւ ահա այն ատեն էր որ սոսկալի հարուածը խորտակեց զինքը։

Ես երբեմն մելամաղձիկ մտահոգութիւն մը կունենամ մեր ժամանակի մեծ արտադրութիւններուն առջեւ։ Այո, ասոնք երկար ու խղճամիտ գործեր են, բազմաթիւ հատորներու կուտակում, գեղեցիկ օրինակ յամառ աշխատութեան։ Մինակ ասոնք չատ ծանր բեռներ են գրական համբաւի համար· այս ընդհանրական մեծ գործերէն քանի մը էջեր միայն մնացած են։ Ո՞վ գիտէ թէ անմահութիւնը երեք հարիւր տողով նորավէպի մը, առակի մը կամ մանրավէպի մէջ չէ, զոր ապագայ դարու դպրոցականներն իրարու պիտի փոխանցեն։

Եւ, պարոնե՛ր, ասոր մէջ պիտի ըլլայ Մօքասանի փառքը, որ փառքերուն էն ստոյգն ու էն հաստատունն է։ Թող ննջէ ուրեմն իր բարի նիրջով, որ այնքան սուղ գնուած էր, վասն իր Թողած գործին յաջողական առողջութեանը վրայ, որ պիտի ապրի, որ պիտի ապրեցնէ զայն։ Մենք որ ճանչցանք զայն, մեր սիրոյը լցուն պիտի մնայ անոր առողջ և վշտաբիծ պատկերովը։ Եւ, ժամանակաց շաղուռնակութեան մէջ, անոնք որ միայն իր գործերէն պիտի ճանչնան զայն, պիտի սիրեն և մըշտնջենի սերերգին համար զոր երգեց կեանքին։

ԿՐԹԱԿԱՆ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՄԵՐ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐ

Քերականութիւնը լեզուի պետն ու վարիչն է· քմահաճութիւնք, զանազան ճաշակներ և բնազդումներ փորձեցին և կը փորձեն փոփոխել զայն, սակայն դարերը և մեծ հեղինակներ նուիրագործած են անոր կանոնները։

Քերականութիւնը աշխարհաքաղաքացի է, ազգ և ընտանի չունի· ուր որ դաղափար և զգացում մը կայ, հոն լեզու մը պէտք է բացատրելու և ուր լեզու մը կայ խօսելու, հոն է միշտ քերականութիւնը, երեւելի և աներեւոյթ։

Մէկ դասագիրք միայն թարգմանաբար կը բաւէր ապաքէն ամեն ազգի համար, եթէ լեզուն տարբեր միջավայրերու մէջ, կենաց տարբեր պայմաններու ներքեւ, տարբեր ճարտարապետներու ճաշակի և ընտրութեան առջեւ ուրոյն ընութիւն կամ առանձնայատկութիւն չտանար· ահա ինչո՛ւ ամէն լեզու իւր քերականութիւնն ունի, որ թէպէտ էապէս միեւնոյն բնական սկզբանց և ընդհանուր կանոնի մը վրայ հիմնուած, սակայն իւրաքանչիւրն ունի իր յատուկ և որոշ ուղին, որ կը տանի ի միեւնոյն նպատակն—ուղիղ խօսիլ և գրել։

Այս կամ այն լեզուն ուսումնասիրելու պէտք չունինք· թէ ինչ յատկաբանութիւններ կը մարմնաւորին, ի՞նչ մասնրամասնութիւններ կը չօշափին, ինչ ճոխ գանձեր կը բանդակին, նոյն իսկ չը պիտի փորձենք երեւան հանել մեր լեզուի բիւր նրբութիւնները, որոցմով մեր կը պարծինք և մեր մանուկները չարաչար կը յոգնին· լաւագոյն պիտի լինի գուցէ պնտաել թէ քերականութիւնը մեր գպրոցներու մէջ ի՞նչպէս և ո՞ր դասարանէն օգտակար է աւանդել։

Եթէ գրական ամէն չէնքերու ատաղձը լեզուն պիտի հայթայթէ և քերականութիւնը պիտի յդկէ, ձեւէ և կարգաւորէ զայն, բանաւոր և մանկավարժական է ատաղձն ընդունուած օրէն յդկելու գործն սկսի։ Մեր Բ· դասարանի աշակերտք (զըպրոցական երեք չրջան կատարողք) մեր ունին արդէն բաւական պաշար· ծանօթ են բնագիտական, բնապատմական և երկրաչափական տարրական սկզբանց, զորս Տ· Դաւանդեանց Բ· տարի Մայրենի լեզուս դասագիրքը կուտայ իրենց, լաւագոյն գործը զոր ունինք ցարդ մանկան հոգեբանական վիճակին համեմատ պատրաստուած· և եթէ զայն քերականութեան արդուկէն անցընենք, պաշարը ոչ միայն դիւրաբեր մասնելի և անուշիչ կը լինի, այլ և մեքենականութիւնը վերնալով, բանաւորութիւնը կսկսի առաւել յստակ վիճակի մէջ։

Սակայն կարեւորագոյն խնդիրը ոչ այս է ոչ այն, այլ զայն աւանդելու եղանակը· մեր մանուկը զարգացման առաջին տարիներուն մէջ չը կրնար ծանր կանոններ մասսել· դիտական նրբութիւններ, ոլորուն դարձուածներ յաջողապէս ըմբռնել· քերականութիւնը իւր կմախքին մէջ, իւր անսեթեւեթ պարզութեան մէջ պէտք է սեղանի վրայ դնել, և ի՞նչպէս· իբրեւ ուրոյն և առանձին գիտութեան պարտաւորիչ դաս մը ընել զայն· դասագրքի չղթայաչաբ կարգին հետեւիլը ծանր և տաժանելի յոգնութիւն մը, որմէ պիտի խրտչի մանուկն· և որ գուցէ նորա ատելանաւոր զարգացման հակազդեցութիւնը լինի· քերականութիւնը ոչ իբրեւ քերականութիւն, այլ մայրենի լեզուի իբրեւ մի անբաժան մասը պէտք է աւանդել· այնպէս որ երբ աշակերտն հասկնայ բառի մը ստուգաբանութիւնը, նոյն հեռասյն ըմբռնէ և նորա քերականական տեսակը և պաշտօնը· հոս ուսուցչէը պէտք չունի այս կամ այն դասագրքին վրայ ընտրութիւն կատարելու· իր բոլոր քերականութիւնն է ճանչցնել բառերն իրենց արմատի և քանի մը մեծ փոփոխութեանց մէջ, ահա իր բառաղընթացութիւնը· ցցնել համառօտիւ այն ընդհանուր և սովորական կարգն, որով այդ բառերը կը միանան, ահա իր համաձայնութիւնը· նախադասութիւններն իրենց մասերուն բաժնել և ամեն բառի պաշտօնը ցցնել, ահա իր լուծումը։

Եւ եթէ այսչափ ինչ կանուխէն մատակարարուի, երրորդ և չորրորդ դասարանաց մէջ քերականութիւնը այլ եւս չը և ցամաք կամ մեռեալ գիտութիւն մը չէ· դըժուարութեանց կէսը հարթուած լինելով բարձրագոյն դասատուը ապահովապէս նրաւազ չունչ պիտի սպառէն և աշակերտք առաւել հմնաւորապէս պիտի ուսանին այս կարեւոր գիտութիւնը։

Այն ամեն վարժարանաց մէջ ուր գըտնուած ենք մենք իբրեւ տեսուչ կամ ուսուցիչ, այս մեթոտով և այդ դասարանէն գործածած ենք քերականութիւնը և արդիւնքն զգալապէս վայելած լինելով՝ կը յանձնարարենք զայն յուշադրութիւն մեր գաւառացի կրթական հայ պաշտօնեութեան։

Կարին Գ. Լ.

ՄԻՍՔԷԹ

Երուանդ եւ ընկերաց խնամով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ ըստ ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու յատկութեանցն համար բժշկաց կողմանէ իսկ յանձնարարուած օղին եւ մաստիքան՝ ՄԻՍՔԷԹ մականուամբ եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ զներով՝ ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Զալաթիա օստ Պանդային կարգը եւ-սուրբ Իզգէտտին էֆէնտի խանին տակ Միսքէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ գեղարանները։ Բերայի նշանաւոր գարեջրատուները։ Զալաթիա Գոմիսիոն խանին մէջ Պօղոս աղայի ճաշարանը։ Գալատա փողոց թիւ 9, Բիւրէթիէր փողոց Խաչիկ աղայի թիւ 27 ճաշարանը։ ՍանտրգՀրլար փողոց Արթին աղայի թիւ 199 գրասարանը։ Մոմխանէ փողոց թիւ 111 Մուկաղէն Ռիւս խանումի։ Թօփխանէ Ծխավաճառ Եանիի թիւ 1 խանումի։ Կամուրջին վրայ Վոսփորի շրջնաւերուն նաւամատոյցը Սթէֆանի հաճի Գոսթիի խանումի։ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ թիւ 12։ Ի Պոլիս Հանդարտ խանի կից Մէհմէտ փաշա խան թիւ 4։ Մեծ Նուրյ Մահֆազանդարը փողոց Թոպանէեանի թիւ 9 ճաշարանը Բերա Հանդարտ շուկային մէջ թիւ 10։ Զալաթա Սէրայի կից թիւ 57։ Զալաթա Սէրայի դէմ փողոցը Քիլիտիի թիւ 6 խանումի։ Հալէպ Շարշըյի մէջ Օննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ Փողոց շարաբանճառ Հաճի Սարիմ աղայի թիւ 54 խանումը, Թարլա Պաշի Սերորէ Առանեանի թիւ 40 մթերանոցը։ Դատրգիւղի, Խակէէ Ճատաէսի փողոց, թիւ 24 մթերանոցը Գում-զարա Սթասիոն Ճատաէսի փողոց թիւ 6։

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոց ներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ։ 691

ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՓՈԽԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

ՅՈՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ· ՊԷՅԱԶԵԱՆ

Որ Օսմ· դատարանաց քաղաքային, պատժական և առևտրական ճիւղերուն մէջ երկոտասան տարիներ անդամութեան պաշտօններ վարելէ յետոյ վերջին տարիներս փաստաբանական գործերով կ'զբաղէր, իւր գրասենեակն հատատած է ի Պոլիս։

Կ'ստանձնէ կ· Պոլսոյ և մերձակայ գաւառաց մէջ Օսմ· քաղաքային և առևտրական դատարանաց, վարչային ժողովոց եւ մահկերէզի շերմէսի առջեւ տեսնուելիք ամեն կարգի գատերու (պիտայէթ, խթիմաֆ, թէսիիզ), ինչպէս նաեւ մեր Ազգ· Պատրիարքարանի մէջ տեսնուելիք դատերու փաստաբանութիւն և դատական ամեն տեսակ գրութեանց պատրաստութիւն։

Կ'ընդունի գաւառներէ յղեալ խթիմաֆի և թէսիիզի վերաբերեալ գործեր և դատական և Օսմ· ուրիշ ամեն նախարարութեանց մօտ հետամտութեան կարգի (թասգիպաթ) յանձնարարութիւններ։

Մասնաւոր պայմաններով կը հայթայթէ դատական ծախսն և փոխանորդութեան վարձքն այն տեսակ դատերու, որք սուղ միջոցի մէջ յաջողութեամբ փերջ գտնելու ապահովութիւն ունին։ 17

Դիմել՝ Քիւչիւք Ապպուտ խան, թիւ 4, Մարբուչճուլար-Ռէյի, Ստամպուլ։ 53—60

ԳՈՒՍԹԱՎ ՍԵՂԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Հրատարակ. Կ· Պոլսոյ, 3 գլուխ 188

Պարոնայք Ազգ ե Պոռն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքերով կարող չեմ քարձր ընել, այլ համեստաբար ուրիշներու փարձերուն ե այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնելէն փարձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ե։ Մարիս ինան իւրն, իր այդ վիճակին մէջ գիւրաթեմուելով, ե մարդաբերիմ կը համ· պատասխանէ ամ ի վարուց անտի հաւատամ ե, մանաւանդ այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։

ՏՐ Ա· Ա ՄԱԿԼՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժշկ Ա·Հ· Սուլթանի

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԲՐԻՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ այրուածոց կեղեքուածներու։

ԳԵՐԱԶԱՆՑ մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մասին, և գոյնի պահպանման։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արիւնարբութեանց։

Կը վաճառուի ամեն դեղարանոցներու եւ դեղօրեայ ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ։

Գործակալ եւ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Մ. Ս. ՖԻԼՕՅԼԻԹ

Կալաթա, Մերթէպանի փողոց, Գընաճեան-խան։ 398

ԻԻՆԻՕՆ

Ապահովագրական ընկ· ընդդէմ հրդեհի և կենաց վրայ

Սոյն ընկերութեան գրասենեակները փոխադրուած են Զալաթիա, Քարաքէյ, Եէնի-խան, Ա· յարկ։

ՄԱՄՈՒԱՒՈՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
3—5

LA REVUE DES JOURNAUX ET DES LIVRES

ԻՆՆՍԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Լա Ռեվիւ տէ Ժուռնօ է տէ Լիվրէ իր մէկ տարուան բաժանորդներուն մրցապէս կուտայ անոնց ընտրութիւնքը՝ էն համաւաւորը հեղինակներու վերջին զարծերէն հատ մը։

Մեր ընթերցողները արդէմն կը հարցուսնն թէ շաբաթական ո՞ր օտար հանդէսն ընտրեն։ Լաւագոյն բան մը չենք կրնար ընել բայց եթէ ցուցնել Ռեվիւ տէ Ժուռնօ է տէ լիվրէն, ամենէն հնաբխբաշարժ եւ շահեկան հրատար

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000 **"ՖԻՆԻՔՍ"** ՀԻՄՆԱԼ 1 ԼԷՆԱՐԱՆ ԹՎԱԿԱՆ 1782

«ՖԻՆԻՔՍ» հրամնալ առաւելքան մի գար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետեարք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ բանաւորներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր աղբիւր է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի փաստուց համար։

618

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և նոյնպէս կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջոցներով ստորագրելոց, որք ունիմք լիաջոր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Գուլիպարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Կամուրջի դէմ, Քօմիսիօն խանի անկիւնը։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄԲՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

Ա. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆունտ 8,000,000
Պահեստի գրամ	» 6,889,695
Ցարդեան հասոյթ	» 16,890,344

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ, նաւերութիւններ և սոցա մէջ դտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակադնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՈՐԹՈՒԱՉ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆունտ 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆունտ 2,585,853

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այդ նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկ. Ֆիւնս միացած է եւրոպական 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց գրամ դրամ ու պահեստի գրամն է Ընդհ. քան 100,000,000 ֆունտ

Լիազօր ներկայացուցիչ համար Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՍԻԱԾԱՏՈՒՐ, Գոլիս, Պահչէ-Գաբու, Ալանիատիս խան, 12, 13, 14

369

ԻԼԱՆ ՊԱՂ ՍԷՐԱՔԷՐԻ

Պրուստա ինչ օլունան մէքթէպը ի-տատիի ասքէրիյէ համարներն միւճէտտէն իմայ օլունաճագ սրվալարը միւնագասայա գօնուրլուպ թէմուզին 18 ինճի բազար կիւնի գա արը գաթիսի ֆէրտասը 100 տէ 5 թէնգիլաթրնին գապուլը մուգարրէր օլուուզրնտան միւնագասայա թալիպ օլանլարին ինչաթը ասքէրիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նո. 14 2—3

Ինչաթը ասքէրիյէ իչուն միւսպայեա օլունմագ իւզրէ թրրիէսթէ տէօչէմէլիք վէ սրմարրչլրք չէֆթէ վէ թէք սէոյէ թաչլարը էնվարնին թէմուզին 21 ինճի չարչէնպիհ կիւնի գարարը գաթիսի ֆէրտասը 100 տէ 5 թէնգիլաթը մուգարրէր օլուուզրնտան թալիպ օլանլարին ինչաթը ասքէրիյէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։ Նո. 15 2—3

Իքինճի օրտուի հիւմայուն մէրքեզ վէ մէկագիինտէ պուլունան ասաքիրը չահանէ մուայէնաթը իչուն միւսպայեասը մէվգբի միւնագասայա գօնուլարը էվվլէմէէ իլան գբլընան էրզագ վէ սարիէնին իչուն թէմուզը բուսինին 29 ինճը բէնչէնպիհ կիւնի գարարը գաթիսի մերիլէճէկի վէ 31 ինճի ճումա իրթէսի կիւնի տարի թէգարրուր իտէճէք ֆիյաթլարընտան 100տէ 5 թէնգիլի գապուլ օլունճաղը ճիհէթլէ իթասընա թալիպ օլան վէ ֆիյաթ վէ չէրաթի անլամագ իսթէէնէլրին մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէմէլէրի իլան օլունուր։ Նո. 16 2—3

Նիզամիյէ իտարէսինտէ պուլունան ֆուրունլար իչուն միւսպայեա օլունճաղը էվվլէմէ իլան գբլընան 22 գալէմ էչեանընն իթասընա թալիպ օլանլարին մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէմէլէրի իլան օլունուր։ Նո. 17 2—3

Կիրիա ֆբրգասը իչուն միւսպայեասը մէվգբի միւնագասայա գօնուան 2 միլիոն 200,000 գրեէ տագիգին իթասընա թալիպ օլան վէ չէրաթինի անլամագ իսթէէնէլրին մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նո. 18 2—3

Ղայրէգ Եանեա 6 ընճը նիզամիյէ ըրգասը տաիրինտէ պուլունան բիյատէ վէ սիւպարի վէ թօքմը վէ սարիէ հավանաթը իչուն չէրաթը մուգարրէրէսինէ թէվֆիգէէն 1 սէնէ գարֆրնտա լուզումը միգտարլարը ալընմագ իւզրէ մահալլինէ մէվգբի միւնագասայա գօնբլան էշեան մույթապկէ ֆիյաթլարընը թինգիլի իլէ իթայա թալիպ օլանլարին թարիխը իլանտէն իթիբարէն 1 հաֆթա խիթամընա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ումումկէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նո. 19 2—3

Նիզամիեէի թահնիեէ իտարէսի հասըլաթընտան սաթըլմագաղ օլան չէվրէնտիրնին պէհէր չուվալը 6 ½ ղրշ տա վէ զավզը պէհէր գբեէսի 2 վէ դարմուզուն 3 վէ սոբ թօզուն 2 փարատա թալիպի էօհսէսինտէ օլուլ՝ իչպու թէմուզուն 15 ինճի բէնչէնպիհ կիւնի պիլ միւզայէտ գարարը վիրէլէճէկլինտէն իչթիրասընա թալիպ օլանլարին մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նո. 12 3—3

Նիզամիեէի թահնիեէ իտարէսի իչուն 309 սէնէսի չուպարը նիհաեթինէ գատար լիւզումը օլտուգճա ալընմագ իւզրէ միւպաեա օլունճաղ օլան վաղին եաղընն պէհէր գբեէսի 77 վէ սուեիֆի եաղընն պէհէր գբեէսի 84 փարատա թալիպի էօհսէսինտէ օլտուզունտան իչպու թէմուզուն 15ինճի կիւնի գարարը գաթիսի վիրէլէճէկլինտէն իթասընա թալիպ օլանլարին մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Նո. 13 3—3

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ՏՕԲԹԷՕՐԲ Մ. ԽԱԶԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԹՔ

1 ՊԱՏԱՉԷ-ԳԱՌՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշուլէ լիմտրի արհեստական ակառներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենասաստիկ ցաւած ակառները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 698

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մամաւոր քաղաքութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ շքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդիսին մէջ։

Քան տարուան յաջողութիւն Յունաստան, Յունարէնք, Ի Հնդկաստան, Մարեալք և Սեպտեմբեր—Շքադրամ 1885ի Անվերոյի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մեքզուրնի և Պրուսէլի, 1879ի Ալեքսէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատէլֆիոյ, 1873ի Վիէննայի մի Ջրգծային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ պիդդերն է։—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իր զուրչական դարմանական ճանապարհներու երկիրներու տեղերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղութիւնը։

Այս բմպելիքը, բոլոր ծանօթ պիդդերներէն և ամէնուներն դէրաղանց, կ'առնուի ամեն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր։ Հաչէն յետոյ, ազդու մարսողական է։ Կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, ոգեւոր ջրոյ և խաշուէի հետ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպաստավաճառաց և դեղավաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՊԻ և ԻԼԻՔՐԻԱ 2218

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈՏԻ ՕՀԱԲԲԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԱԿԸՆ ՕԱՒՏ ԻՒՂ

Իւրաքանչիւր ոք ջուլ Ի տպայով

Գաբրասեալ ՀԵՆՐԻ ՍԿՈՏԻ և ՉՕՌԻՆԻ

Ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մարիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ։ Հիպոֆոսֆիտներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոգածութիւնը

Թժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համառ հոտ ունի, գիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսերը կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գլխաւոր գործակատար ի Եւրոպա. Հ. ԼԻՊՄԱՆ ԻՒ ՀՈՒԻԹԻ

ՓԻՒՆԱՒՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ամբ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվերփուլ և Աբերեւեն Գլասկով

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ամերիկա	7718	Գաղղիանիա	4845
Եգիպտոս	7715	Գանադա	4531
Սկիթիա	7391	Համբուրգ	5574
Լուանիա	7268	Մարսիլիա	2408
Քալէտոնիա	5537	Գալլոս	2593
Սկանտինաւիա	5517	Սարատոգա	2166
Կալլիա	4809	Գարթիա	2246
Սկիթիա	4557	Բալտիքա	2144
Ալբիոն	3.42	Թրինիտատ	888
Գեսար	1876	Մարգարիտ	1856
Շնորհալի	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՕԼԻ Լիվերփուլ
Thomas C. Joly
Ալեքսանդրիոյ Թիւ 401
Ղալաթիա

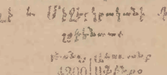

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերփուլ և Մանչեսթրի Գլխաւոր Դիրքեր

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանարիա	4200	Գիլիրտ	3000
Ֆերան	4000	Գարրիս	3000
Սամանի	4000	Գերմանիա	3000
Սեսսագրիա	3250	Գերա	3000
Թիրա	3250	Լագիս	800
Գրանտալա	3250	Գիլիտա	800
Գարթիրեա	3250	Գեսրի	700

Դիմել առ Ջ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Գալաթիա խան

ԱՌԱՋՈՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Լիվերփուլ-Սնդլենդ, Կ. Պոլսոյ և Օսմանյան Գիծ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՆԻՆԸ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանոս	2000	Գլասգոկոս	1600	Բալերմոն	3200
Պոնտիոս	3000	Կալիլեօ	5500	Բանտեր	1700
Ալբիոն	5500	Կիդանոս	2200	Բլանէ	1500
Ալկա	2300	Հեզոս	1800	Բոլս	1000
Լիսիսոս	3000	Կլոնոս	2200	Բուլիդ	2800
Պասանոս	3000	Հիրոս	2000	Իտալիա	4400
Գլոսոսոնս	2200	Հիտալկ	3000	Ռիմուզ	3200
Գրամոս	2000	Հինուսա	7000	Ռոլլոս	3000
Գրիֆիսլ	8800	Հուլտեր	1200	Ռոմոս	3500
Դելրոս	2600	Ամլակ	5500	Ռոզարիս	3500
Դալիրոս	2500	Ձիհնս	2300	Ալբերնս	4000
Դամեռ	2100	Գելրոս	2000	Ալանդիանկ	8200
Դաստ	2000	Գոլրինս	4200	Ալարիս	2000
Դոսոս	2700	Գոլնս	3200	Ալիվիս	2000
Լիրակ	5000	Լես	2000	Սորենտոս	4300
Գրիս	5500	Լեբանոն	4500	Թ. Ուիլսոն	3000
Գոլբրտոս	3400	Լիմերիս	3000	Թուրոս	1200
Տիգրա	2500	Տամս	1500	Թոլիոս	2800
Ջոսինս	2500	Մար նկ	4300	Թորրիսոս	900
Տուրս	4800	Մարգիլլս	6500	Ուրանոս	5000
Տրարս	2100	Մելս	2000	Վ. Օլիվուրնս	5000
Իսպանոս	2600	Մուրինս	3100	Սեռոս	3600
Լյուսիանոս	3000	Դելս	2000	Զեղրա	1000
Լեբերիս	3200	Օլոնսոս	3000	Տիեզերիս	200
Լրաթա	2600	Գիգելս	5000	Քրոնոս	200
Ֆոլլոն	800	Գրանոս	4500	Ցերս	140
Ֆեսս	700	Գեզոս	2000	Թոսգրիս	120

Ինքնշան Մանարք 3000
Իրեսրին Մանարք 8000
Լեզոնի Մանարք 810

Բալտիրա շոգենաւը, նաւապետ Լոյտ, հոս հասաւ։

Ապահովագրելու համար ամեն դիմումներուն կ'ընդունուի։

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՇՈ Գոլատա

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ Խան, Գալաթիա

604

ՌՈԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՈՒԱՆՍ ՔՈՌԲՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	» 35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ բարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՁԵՂՔԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ.

Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.

140 Պահչէ Գաբու, Մէյտանճըք սոքաք, Ուիթալ խան։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԷՅԷԱՆ

Դ. ԲԱԼՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլիոյ և Պոլսոյ միջև [illegible]

«Արմենիա» շոգենաւը յուլիս 19/31ին երեկոյեան ժամ 5ին (Ք. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստէն դէպ ի Պաթում, հանգիպելով Սամսոն, Կրասսն և Տրապիզոն։

«Սիրքասիա» շոգենաւը, օգոստոս 1ին Մարսիլիա պիտի ուղեւորի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ճաշերով և արագ սպասաւորութիւն

Նաւագնացքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար ԹԱՐԱԹԱ ԸՐԳՈՒԼ

477 Գալաթայի Մէյթէ Ֆրան ոք

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ — ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ Ճ. ԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԵՑ

ԳԻԾ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՊՈԼԻՍ—ՊԵԼԼՈՎԱ

Արեւ. Ճեպն. Թ. 2 Բէ. եւ Ա.	Կդխ. Ճեպն. Թ. 4 Ա.Մ. օր Ա Բ Գ	Կդխ. Խառն. Թ. 62 Ա Բ Գ	Կդխ. Խառն. Թ. 132 Ա Բ Գ	Կդխ. Խառն. Թ. 124 Ա Բ Գ	ԿԱՅԱՐԱՆՔ	Կդխ. Խառն. Թ. 123 Բաց ի Գշ. Բ. Ա Բ Գ	Կդխ. Խառն. Թ. 131 Գշ. Բ. Ա Բ Գ	Կդխ. Խառն. Թ. 61 Ա.Մ. օր Ա Բ Գ	Կդխ. Ճեպն. Թ. 7 Գշ. Բ. Ա Բ Գ	Արեւ. Ճեպն. Թ. 6 Գշ. Բ. Ա.
					Մէկ. Կ. ՊՈԼԻՍ ..... ժմ.			8 52	8 22	4 06
					Գումրգաբու			8 23		
					Եկտիրդուլէ			8 07		
					Մարմարիզ			7 44		
					Ակսարէֆանու			7 22		
					Քիւչիւք—Զէքմէճէ ...			7 07		
					Սարաթա—գուլէ			6 22		
	9 33	9 05			Հարամիտէյ			5 56	6 58	
		9 43			Զաթալճա			4 53	6 17	1 50
9 38		10 25			Գեզլաքճէ			4 20		
		11 27			Սիրկէճի			3 2-		
	12 12	12 09			ժմ. Զեյրեքսաքեզ մեկնում			2 37	4 58	12 09
	12 14	12 40			մկ. Զեյրեքսաքեզ ժամանում			2 12	4 33	12 04
12 04	12 56	1 41			Զորլու			1 26	3 36	
		2 33			Մուրաթլը—Քէօրէչիլի			12 26		
		3 05			Սէիոլէր—Զիլիթլիք ...			11 53		
	2 26	3 44			Լիւլէ—Պուրկազ			11 16	2 26	
2 05	2 58	4 30			Պոպա—Լիպի			10 39	2 00	9 33
		5 18			Բալիս—քէոյ			9 40		
	3 58	6 05			Ուզուն—Քէօբրիւ			8 56	12 30	
	4 16	6 17			Գուլէլի—Պուրկազ			7 46	12 51	8 09
		7 12			Ուրլի			7 14		
		7 59			ժմ. ԱԴՐ. ՊՈԼԻՍ ..... մկ.			6 25		
4 21	5 09		3 15		մկ. Գաոբչքէոյ ..... ժմ.		1 25		11 37	7 14
4 29	5 19		4 07				12 32		11 22	7 09
			4 57		ժմ. Մուրթաֆա բաշա մկ		11 39			
5 24	6 12		5 17		մկ. ժմ.		11 19		10 27	6 12
5 31	6 32		6 38		ժմ. Հարամանլը մկ.		9 54		10 02	6 07
6 14	7 13		6 55		մկ. ժմ.		8 48		9 19	5 23
6 20	7 38		7 38		ժմ. Թըրնովա-Սեմենլի մկ.		8 01		8 59	5 18
	8 01			10 50	մկ. ժմ.				8 33	4 53
	8 11			11 50	Գայաճիք—Հասաքեոյ ...	12 50			8 23	4 48
	8 47			1 07	Եէնի—Մահալլե	12 06			7 52	
	9 34			1 49	Բարալը	10 50			7 05	
8 38	9 59			2 24	Գաթախից—Սեմանիմաք	9 58			6 35	3 06
	10 25			2 49	ժմ. մկ.	9 04			6 14	
9 23	10 44			3 20	մկ. Փիլիպե ժմ.	8 25			5 54	2 17
9 33	11 04			4 41		7 51			5 34	2 12
	11 58			5 12	Թաթար Բազարճըք մկ.	6 45			4 48	
	12 22				ժմ. Պարտալեյ մկ.	6 00			4 17	
	12 23				մկ. ժմ.				4 16	
11 10	12 44				ժմ. Պէլէվա մկ.				4 01	12 44
3 20	4 29				Սոֆիա				12 34	15
2 10	9 50				Նէրէ				5 51	920
8 45	4 48				Պէլկրատ				0 33	37
9 40	1 20				Պուտապէշթ				0	3
3 16	7 20				Վիէննա մկ				30	

ԳԻԾ ՄԷԼԱՆԻԿ—ԻՒՍԹԻՒՊ—ՍԿՊՏՅԷ

Կդխ. Խառն. Թ. 512 Ամեն օր ժ. Վ.	Կդխ. Խառն. Թ. 522 Ամեն օր ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆՔ	Կդխ. Խառն. Թ. 523 Ամեն օր ժ. Վ.	Կդխ. Խառն. Թ. Ամեն օր ժ. Վ.
5 10		Մէլանիկ (Պիւֆէ) ... ժմ.		10 13
5 44		Թօրնոն ..... մկ.		9 42
6 21		Ամոթօվօ		9 04
6 43		Գարասուլու		8 44
6 53		Կիւմիւճէ		8 34
7 31		Կէօրկէլի		7 59
8 05		Մրեօվսէ		7 18
8 15		Պիրուճիկյա		7 06
8 47		Տեմիրգապու (Պիւֆէ) ժմ.		6 32
8 57		մկ.		6 17
9 42		Քրիվոլաք		5 43
10 21		Ղ. Ինիշ—Կրաչէ		5 00
11 08		Քէօբրիւլիւ ..... ժմ.		4 10
11 18		մկ.		4 00
12 06		Զէլէնիքօ		3 17
12 42		ժամ.		2 41
1 06		ԻՒՍԹԻՒՊ (Պիւֆէ) մկ.		
1 47			2 20	
2 42		Ամաալար	1 44	
3 15		Գումանովա	1 07	
3 43		Թաղանօվիչէ	12 29	
3 56		Բրէշօվա	12 04	
4 21		Պուգաուոլիչ	11 46	
4 34		Պուչիէնենչէ	11 16	
		Չիպէնիչէ	11 00	
9 33		Ն/Հ	5 31	
4 48		Պէլկրատ	10 58	
1 20		Պուտապէշթ	2 40	
2		Վիէննա մկ.	8 30	

ԳԻԾ ԻՒՍԿԻՒՊ—ՄԻԹՐՕՎԻՑԱ

Կդխ. Խառն. Թ. 622 Բշ. Գշ. ամբ. ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆՔ	Կդխ. Խառն. Թ. 621 Գշ. Բշ. ամբ. ժ. Վ.
7 15	Իւսքիւպ (Պիւֆէ) ժամ	12 29
8 22	Լիէշան ..... մկ.	11 36
9 17	Գալանիք	10 59
10 27	Վ. Եուիզվէց	10 12
11 20	Լիբրեան	9 11
12 12	Բրիշթինա	8 16
12 58	Վ. Սալիթան	7 22
1 15	Միթրովիցա մկ.	7 00

ԹԸՐՆՕՎԱ—ՍԵՄԵՆԼԻ—ԵԱՄՊՕԼՈՒ

Կդխ. Խառն. Թ. 321 Բշ. Գշ. Ա Բ Գ	Կդխ. Խառն. Թ. 323 Կիր. Ա Բ Գ	ԿԱՅԱՐԱՆՔ	Կդխ. Խառն. Թ. 322 Գշ. Բշ. Ա Բ Գ	Կդխ. Խառն. Թ. 324 Բշ. Գշ. Ա Բ Գ
9 13	1 40	մկ. Թրնով-Սէմենլի ժմ.	7 20	9 49
9 38	2 25	Գասարաուռնար	6 46	9 15
11 03	3 32	Բանէ—Մէլլէսի	5 45	8 14
12 45	4 43	Եէնի—Զագրա	4 42	7 09
1 11	5 41	Սիրիաս—Քրմանկը	3 41	6 13
2 00	6 20	Կամարլու ժմ.	2 40	5 10
6 58		ժմ. Պուրկազ մկ.	9 10	

ԱԴՐԻԱՆՈՊՈԼԻՍ—ՏԷՏԷ ԱՂԱԾ

Կդխ. Խառն. Թ. 221 Բշ. Գշ. և ուր. Ա Բ Գ	ԿԱՅԱՐԱՆՔ	Կդխ. Խառն. Թ. 222 Գշ. Բշ. և շաբ. Ա Բ Գ
7 51	մկ. Ա. Պոլիս ..... ժամ.	6 55
8 47	Ուրլի	5 58
9 33	Գուլէլի — Պուրկազ ...	5 30
10 10	Տիմէթէյա	4 38
11 22	Սուֆլի	3 31
12 20	Պիտիպլի	2 31
1 21	Ֆերրէ	1 29
2 23	ժմ. Տէտա—Աղաճ ..... մկ	12 20

Դիտողութիւն Ի Ինչ

1. Սարաքէնեալ վայրկեանները կը ցուցնեն իրիկուան ժամը 6ին և առաւուան ժամը 5·59ի մինչև եղած գիշերուան ժամանակը։

2.—Կ. Պոլսոյ արուարձանաց ժամանակացոյցը մանաւոր ցուցակ մըն է եղած։

3.—Զանակողմի սիւնակաց մէջ կանախմունդ մակնման ժամանակը պէտք է կարդալ վերէն՝ վար, և ազակողմի սիւնակաց մէջ վարէն վերը

4.—Թիւ 321 փաստն կառախումբը ի Թրնովա—Սեմենլի կը հաղորդակցի 7 Թիւ «պոյմանդրական կառախումբին» հետ։

5.—Թիւ 322 փաստն կառախումբը ի Թրնովա—Սեմենլի կը հաղորդակցի Թիւ 4 «պոյմանդրական կառախումբին» և Թիւ 131 փաստն կառախումբին հետ։

6.—Թիւ 621 խառն կառախումբը Սկիւտարի մէջ կը հաղորդակցի՝ Զիպէնիչէ գացող Թիւ 522 և Սկլանիկի գացող Թիւ 513 խառն կառախումբերուն հետ։

7.—Պահճաքարէ վանդն մը աւելցուած է Թիւ 7 և 4 պոյմանդրական կառախումբաց, արեւելեան ճեպընթացին չբանան օրերն, այսինքն.

Կ. Պոլսէն մեկնող Թիւ 4 կառախումբին } Կիրակի, երեքշաբթի, չորեքշաբթի ուրբաթ և շաբաթ օրերը

Պելովայէն մեկնող Թիւ 7 կառախումբին } Կիրակի, երկուշաբթի, չորեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը

Ուղեւորք կրնան զանոնք ի կիր առնուլ յաւելեալ ճանապարհական սակ մը վճարելով։

Ա. կարգ Բ. կարգ
Ֆր. 10.— Ֆր. 7.— Կ. Պոլսէն Ադր. Պոլսոյ համար կամ փոխադարձաբար
» 12.— » 9.— Կ. Պոլիս Փիլիպէ Պելովայի համար կամ փոխադարձաբար

8.—Արեւելեան Եւրոպայի ժամանակը [Ա. Ե. Ժ.] 4 վայրկեան առաջ է Կ. Պոլսոյ տեղական ժամանակ վրայ։

9.—Մինչեւ Եւրոպիոյ ժամանակը [Մ. Ե. Ժ.] 32 վայրկեան ետք է Սկլանիկի ժամանակ վրայ։

ՑՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ